

MEMORIE VAN TOELICHTING BIJ HET ONTWERP VAN DECREET HOUDENDE DIVERSE BEPALINGEN INZAKE ENERGIE

Dames en Heren,

I. ALGEMENE BESPREKING VERZAMELDECREET ENERGIE

I.1. ALGEMEEN

Dit decreet betreft een verzameldecreet energie waarbij aan het Energiedecreet van 8 mei 2009 o.a. aanpassingen en correcties worden doorgevoerd op het vlak van de energieprestatieregelgeving, de energieprestatiecertificatenregelgeving en hernieuwbare energie.

Meer fundamenteel zijn in dit decreet ook de wijzigingen opgenomen met betrekking tot de hervorming van de structuren van de distributienetbeheerders en hun werkmaatschappijen (I.2), de heroriëntering van de energiehuizen (I.3), de invoering van het renovatieadvies (I.4), de invoering van een kader voor regelluwe zones voor energie (I.5).

I.2 DE HERVORMING VAN DE STRUCTUREN VAN DE DISTRIBUTIENETBEHEERDERS EN HUN WERKMAATSCHAPPIJEN

Wat betreft de hervorming van het energielandschap staat in het Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2014-2019 het volgende: *"We voorzien een verdere stroomlijning van de structuren van het distributienetbeheer in Vlaanderen en stimuleren een verdere integratie binnen de werkmaatschappijen. We hebben geen bezwaar indien de gemeenten opteren voor het behoud van de twee grote distributiewerkmaatschappijen omdat ze elkaar stimuleren tot efficiëntie"* (p. 88).

Verder is er ook een link met de leidinggebonden nutssectoren waarover op p. 6 van het Regeerakkoord volgende passage is opgenomen: *"In overleg met de gemeenten ontwikkelen we vanuit een streven naar efficiëntiewinst en coherenter beleid op het openbaar domein, een geïntegreerde visie op de leidinggebonden nutssectoren (gas, elektriciteit, water, eventueel ook kabel en riolering). We zoeken naar een gepaste bovengemeentelijke schaal om de gemeentelijke participaties in deze sectoren te bundelen"*.

Het landschap van het energiedistributienetbeheer is versnipperd en de werking voor de consument is niet altijd even duidelijk. Gezien de werking van de energiedistributiebedrijven cruciaal is en van strategisch belang, is er nood aan een hervorming van de betrokken organisaties en structuren.

De omslag naar hernieuwbare energie en naar een meer decentraal productiemodel vraagt bovendien investeringen. Er is voldoende onthaalcapaciteit om de verwachte groei op te vangen maar op termijn zijn netversterkingen en dus investeringen noodzakelijk.

Een verdere stroomlijning van de structuren in het distributienetbeheer is dan ook aangewezen. Lokale verankering - waarbij de gemeenten ook enerzijds hun steentje kunnen toe bijdragen en anderzijds medeverantwoordelijk zijn voor de investeringen in een performant distributienet -, transparante en eenvoudige structuren, het verhogen van de kostenefficiëntie en waar mogelijk het verminderen van het aantal mandaten zijn de sleutelbegrippen voor deze hervorming.

In Vlaanderen zijn momenteel twee werkmaatschappijen in de energiesector actief: Eandis en Infrax. Eandis is enkel en alleen actief op vlak van elektriciteit en/of gas in 229 Vlaamse

gemeenten, Infrac is echter actief op het vlak van elektriciteit, aardgas, riolering en/of kabeldistributie in 122 Vlaamse gemeenten.

Eandis voert exploitatietaken en openbare dienstverplichtingen betreffende gas en elektriciteit uit in naam en voor rekening van zeven Vlaamse distributienetbeheerders (Gaselwest, Imea, Intergem, Imewo, Iveka, Iverlek en Sibelgas). Infrac voert deze taken uit in naam en voor rekening van vier Vlaamse distributienetbeheerders (Infrac West, Inter-energa, Iveg en PBE). Voor de volledigheid wordt tevens opgemerkt dat het beheer van het aardgasdistributienet van het gebied van de gemeente Baarle-Hertog dat volledig omgeven is door Nederlands grondgebied in handen is van een hiervan losstaande netbeheerder, de Nederlandse netbeheerder Intergas.

Via een visienota (VR 2017 0505 DOC.0418/1QUINQUIES) voor de distributienetbeheerders en hun werkmaatschappijen en de financieringsintercommunales in het licht van een decentrale, CO₂-arme energievoorziening hechtte de Vlaamse Regering op 5 mei 2017 haar goedkeuring aan de principes van een hervorming van het energielandschap met betrekking tot de distributienetbeheerders en de werkmaatschappijen. Dit heeft zowel gevolgen voor het beleidsveld energie als voor het beleidsveld binnenlands bestuur. Dit decreet heeft als doel om de noodzakelijke aanpassingen aan het sectorale decretale kader aangaande energie aan te brengen. De noodzakelijke aanpassingen op grond van de visienota met betrekking tot het beleidsveld binnenlands bestuur maken deel uit van een ander wetgevend initiatief.

De krachtlijnen die hierover in dit decreet zijn opgenomen hebben dan ook betrekking op:

- de randvoorwaarden voor de steden en gemeenten aangaande de keuze voor een distributienetbeheerder;
- de samenstelling van de Raad van Bestuur van de werkmaatschappij wat betreft het aantal leden, de genderverhoudingen en de onverenigbaarheden;
- de invoering van de "minister-president-norm" bij het bestuur en leidinggevend personeel van de werkmaatschappij.

Gelet op de voormelde krachtlijnen zal de VREG bij haar taken ook moeten rekening houden met een benchmark met de buurlanden op de dienstverlening van de netbeheerder. Een benchmark zal immers na deze hervorming pas voldoende representatief kunnen zijn wanneer deze gestaafd wordt met een voldoende representatieve groep die ook de buurlanden bestrijkt.

I.3. DE HERORIËTERING VAN DE ENERGIEHUIZEN

Ingevolge de zesde staatshervorming werd de bevoegdheid voor het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost (FRGE) overgedragen aan de Gewesten. Op grond van artikel 8.2.2, §1, artikel 8.3.1/1, §1 en artikel 8.4.2, §1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 kan de Vlaamse Regering leningen verstrekken ter ondersteuning van investeringen in het kader van de bevordering van het rationeel energiegebruik door onder meer via energiehuizen leningen aan eindafnemers, coöperatieve vennootschappen en niet-commerciële instellingen te verstrekken voor de financiering van investeringen in gebouwen.

Op 19 mei 2017 keurde de Vlaamse Regering de hervorming van de energieleningen goed.¹ Verder hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring² aan de voorstellen met betrekking tot de heroriëntatie van de taken van de energiehuizen, en werd de Vlaamse minister, bevoegd voor het energiebeleid, gelast deze voorstellen verder uit te werken en ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering voor te leggen. Hiervoor dient echter bijkomende decretale rechtsgrond te worden voorzien aangezien momenteel er enkel een rechtsgrond is met betrekking tot het verstrekken van leningen. Voor activiteiten ander dan deze die kunnen worden gelinkt aan de leningen is momenteel dan ook geen decretaal kader beschikbaar. In het licht van het voorgaande wordt voorgesteld om met betrekking tot de energiehuizen de

¹ De hervorming werd doorgevoerd via het besluit van de Vlaamse Regering van 19 mei 2017 tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de energiehuizen en de energieleningen (BS 6 juni 2017).

² VR 2017 1905 DOC.0474/1BIS

door het decreet van 14 februari 2014 opgeheven titel IX van het Energiedecreet van 8 mei 2009 te reactiveren. Hierbij zal worden voorzien in de decretale rechtsgrond om de energiehuizen ook met andere taken te belasten dan louter het verstrekken van energieleningen.

I.4. RENOVATIEADVIES

De Conceptnota aan de Vlaamse Regering van 17 juli 2015 betreffende het Renovatiepact stelt dat een renovatieadvies wordt uitgewerkt. Het renovatieadvies wordt als volgt beschreven:

"Het renovatieadvies beschrijft de stappen die moeten worden gezet om de huidige energieprestatie van de woning te brengen tot op het niveau van de langetermijndoelstelling. Het bevat tevens aanbevelingen voor diverse andere voornamelijk aandachtspunten die met een grondige verbouwing gepaard gaan (luchtdichtheid, ventilatie).

Het renovatieadvies moet de woningeigenaar toelaten te beslissen om de renovatie onmiddellijk volledig uit te voeren of fasegewijs. Het renovatieadvies moet dan ook een onderbouwde inschatting van de investeringskosten omvatten.

Het EPC moet uitgebreid worden met het renovatieadvies. De koper of verhuurder moet gesensibiliseerd worden over de energetische waarde van het pand door middel van een advies over het energetisch renovatiepad. Met dit advies moet de koper van de woning zich een heel duidelijk beeld kunnen vormen wat er in het pand moet gebeuren voor een diepgaande energetische renovatie. Het renovatieadvies omvat ook een kostprijsraming van de voorziene maatregelen."

Het Vlaams Energieagentschap legde samen met een aantal stakeholders de verdere inhoudelijke lijnen van het renovatieadvies en het energieprestatiecertificaat (EPC) vast. De inhoudelijke lijnen werden ook afgestemd op de wensen van de gebruikers. Het huidige EPC wordt opgewaardeerd met basisinformatie over de afstand tot de langetermijndoelstelling en het renovatiepad richting de langetermijndoelstelling (inclusief richtinggevend kostprijzen). Daarnaast zal een vrijblijvend instrument voor een persoonlijk renovatieadvies worden uitgewerkt. Het persoonlijk renovatieadvies wordt opgebouwd rond het advies op het EPC. Bedoeling is dat woningeigenaars zelf gratis via een webtool het advies op het EPC kunnen personaliseren en verder verfijnen. Een eventuele bespreking van het renovatieadvies met een professional, de zogenaamde renovatieadviseur, zal ervoor zorgen dat het renovatieadvies in praktijk goed doordacht en uitvoerbaar is.

Voor appartementen is het in de praktijk aangewezen om de renovatie op gebouwniveau te benaderen (voornamelijk vanwege bouwtechnische en economische overwegingen). Hiervoor is een nieuw concept uitgedacht waarbij alle gemeenschappelijke delen op gebouwniveau worden beoordeeld. Onder gemeenschappelijke delen wordt verstaan: de daken, gevels, vloeren en gemeenschappelijke installaties van een appartementsgebouw. Dit concept maakt het eveneens mogelijk om de gemeenschappelijke gegevens te hergebruiken bij de opmaak van een EPC voor een individueel appartement. Dit concept heeft volgende voordelen:

- Daadkrachtig: de adviezen op gebouwniveau worden verstrekt aan de "vereniging van mede-eigenaars" (de VME is de partij die zeggenschap heeft over renovaties op gebouwniveau).
- Vereenvoudiging: de invoergegevens van de gemeenschappelijke delen zijn overdraagbaar naar de individuele EPC's. De gemeenschappelijke invoergegevens zullen dus voor alle individuele EPC's identiek zijn.
- Efficiënt werken: de energiedeskundige moet de gemeenschappelijke delen en de collectieve stookplaats maar één keer inspecteren i.p.v. telkens opnieuw bij de opmaak van elk individueel EPC in hetzelfde gebouw. De syndicus moet bijgevolg ook maar 1 keer toegang verlenen en bewijsstukken overmaken, wat een aanzienlijke lastenverlaging betekent.
- Kwaliteitsverhoging: energiedeskundigen kunnen zich specialiseren in de complexe

collectieve installaties. Specialisering is mogelijk via permanente vorming. Door de specialisering zal de kwaliteit stijgen.

- Meerwaarde: de kandidaat-koper/huurder en de eigenaar krijgen zowel informatie over de energieprestatie van het appartement als van de gemene delen.
- Besparing: de kostprijs voor de opmaak van de individuele EPC's zal per wooneenheid lager liggen dan nu het geval is dankzij de overdraagbaarheid van de gemeenschappelijke gegevens.
- Goede indicator: de prestaties van de gemeenschappelijke delen zijn een goede indicator om de energieprestatie van de appartementsgebouwen in beeld te brengen.
- Efficiëntere handhaving: alle gemeenschappelijke gegevens moeten maar één keer gecontroleerd worden.

I.5. REGELLUWE ZONES VOOR ENERGIE

De rechtsfiguur van de "regelluwe zone" is afkomstig uit Scandinavië en Nederland. In Nederland wordt met een "regelluwe zone" bedoeld *een ander innovatief ruimtegebruik faciliteren door middel van versoepeling van regels en procedures met het beoogd effect economische groei van de (regionale) economie te bevorderen*.

In de Vlaamse context is dit bedoeld als een proeftuin om te experimenteren met innovatieve technieken of praktijken, zonder te worden gehinderd door de van toepassing zijnde generieke regelgeving.

In de Nota "Visie 2050. Een langetermijnstrategie voor Vlaanderen", door de minister-president op 25 september 2015 ingediend in het Vlaams Parlement, wordt de doelstelling van een regelluwe zone omschreven als *"in een regelluwe zone kan men binnen een bepaald kader experimenteren met een andere toepassing van bestaande wetten en regels (om bijvoorbeeld de economische groei te bevorderen)".*³

In punt "2.4.9 Een wendbare overheid" van die visienota⁴ is een passage met betrekking tot regelluwe zones opgenomen:

De overheid creëert een klimaat voor systeeminnovatie* waarbij een actieve samenwerking met partners centraal staat. Wetenschappelijk onderbouwde duurzaamheidsparameters en een doordacht flankerend beleid zorgen voor ondersteuning. Voorbeelden van flankerend beleid zijn onderwijs- en opleidingsbeleid, arbeidsmarktbeleid, ondernemersbeleid, optimale regelgeving met experimenteerruimte en regelluwe zones.

In regelluwe proeftuinen toetsen kleinschalige 'delivery units' nieuwe beleidsinitiatieven aan de praktijk, die vervolgens op grotere schaal in realisaties en projecten kunnen uitmonden.

Delivery Unit

McKinsey beschrijft een delivery unit als volgt: "A delivery unit is a small group of dedicated individuals focused exclusively on achieving impact and improving outcomes. The delivery unit constantly challenges performance and asks difficult questions, taking any excuses off the table. While a delivery unit should acknowledge competing priorities and unexpected situations it should also consistently push for faster progress, knowing full well that the tendency of any system is towards inertia."

Eigenschappen van zo'n delivery unit volgens McKinsey: respected leadership, top talent, limited size, nonhierarchical relation with the line-management hierarchy, specific & time-bound targets. (Michael Barber et al. (2011), Deliverology: from idea to implementation, McKinsey&Company)

[...]

Een overheid die inzet op een samenwerking tussen partners met uiteenlopende belangen, een intensieve beleidsdomein- en sectoroverschrijdende werking en een internationaal

³ Parl. St Vlaams Parlement 2014-2015, St. 482/1, p. 85

⁴ Parl. St Vlaams Parlement 2014-2015, St. 482/1, p. 71-73

geïntegreerde aanpak, mag niet verkokerd werken. Het doorbreken van de verkokering in de overheidsadministratie is een uitdaging, maar noodzakelijk om in en tussen de systemen maximaal resultaatgericht te werken, overheidsinstrumenten coherent in te zetten en gerichte vernieuwende vormen van publiek-private samenwerkingen aan te gaan, weliswaar met behoud van specialisatie en expertise.

Het draagvlak voor de rol van de overheid als makelaar en sociale begeleider in disruptieve veranderingsprocessen moet bewaard blijven.

Het uittekenen van een langetermijnbeleid met een rechtszeker investeringsklimaat is een belangrijk streefdoel. Daarvoor is een evolutie nodig van een vijfjarenplanning naar een legislatuuroverschrijdende langetermijnaanpak met realistische tussendoelen waarop kortetermijnactieplannen worden geënt.

We moeten succesvolle proefprojecten opschalen tot het systeemniveau waarop impact wordt beoogd. Regelluwe zones om het wettelijke kader te toetsen en waar nodig bij te sturen kunnen verrijkend werken.

Om een beter inzicht te krijgen in systemen, voortgang te meten en de opmaak van vooruitzichten in economische, sociale en milieubeleidskwesties te ondersteunen, zijn investeringen in het opbouwen en koppelen van betrouwbare (open) datasets nodig.

Administratieve vereenvoudiging en digitalisering blijven essentiële aandachtspunten in de werking van de overheid. De efficiëntie- en effectiviteitsmetingen van overheden (government at a glance - OESO) wijst op beterschap maar de score voor de performantie van Vlaanderen ligt laag (22%) in vergelijking met voorbeeldlanden (>50%), zoals Nederland, het Verenigd Koninkrijk en Finland.

Om alle uitdagingen aan te gaan is er nood aan creatieve probleemoplossers met vrijheid van handelen en een duidelijk mandaat. Medewerkers van de Vlaamse overheid moeten ruimte krijgen om op die manier intensief samen te werken binnen en buiten de administratie.

Ook in punt "3.3 Aangepast governance model voor transitie en systeeminnovatie"⁵ wordt teruggegrepen naar de regelgevende zones:

De roadmaps koppelen het toekomstbeeld aan kleinschalige en innovatieve ondernemingsgerichte initiatieven en experimenten. Die kunnen publiek, privaat of maatschappelijk zijn, of een combinatie hiervan. Ze hebben vaak een hoger risicogehalte. We hebben bijzondere aandacht voor de meest innovatieve initiatieven en experimenten aangezien zij echt vernieuwende ideeën in het transitietraject brengen en voor de omslag kunnen zorgen. Het is daarom belangrijk om experimenteerruimte te voorzien met de nodige middelen zowel bij de partners als bij de overheid.

Vernieuwende initiatieven en experimenten passen vandaag vaak niet in de klassieke criteria voor de toekenning van innovatiemiddelen, omdat ze eerder inwerken op het geheel van een waardeketen en meerdere doelstellingen integreren of bestaan uit vernieuwde samenwerkingsverbanden. We voorzien daarom ter ondersteuning in experimenteerruimtes en gerichte projectoproepen. We zorgen ook voor een vrije handelsruimte in het wettelijke en financiële kader (regelluwe zones) en sturen terugkerende knelpunten (onder andere in afstemming, regelgeving) die systeeminnovatie in de weg staan, efficiënt en structureel bij. Uiteindelijk moeten de experimenten en initiatieven resulteren in nieuw beleid, aangepaste regelgeving en kaders, innovatieve producten en diensten en andere waarden en gedrag bij burgers en organisaties. Dit samenspel van vernieuwingen moet ervoor zorgen dat het oude systeem evolueert naar een nieuw systeem, dat dichterbij ons toekomstbeeld staat.

Met betrekking tot regelluwe zones werden ook een passage in de beleidsbrief energie 2015-2016 opgenomen:

[...]Het concept van de regelluwe zones zal uitgewerkt worden zodat in bepaalde zones er reële testen kunnen gedaan worden zonder dat hiervoor zware administratieve procedures doorlopen moeten worden. (p.41)

⁵ Parl. St Vlaams Parlement 2014-2015, St. 482/1, p. 80-81

Het gaat m.a.w. over een tijdelijke buitenwerkingstelling in wetgeving om onder voorwaarden nieuwe ideeën te kunnen testen en te onderzoeken. Uit deze regelluwe zones kunnen specifieke knelpunten in de regelgeving worden gedetecteerd, alsmede de vereiste aanpassingen. Een voorbeeld hiervan zou kunnen zijn een afwijking van titel VII om in een proefproject m.b.t. mechanisme van tendering te voorzien.

Het huidig generieke regelgevend kader is echter niet afgestemd om dergelijke "proeftuinen" toen te laten. Wat energie betreft zal dan ook het Energiedecreet moeten worden aangepast om überhaupt een afwijking van de algemene regels uit dit decreet en haar uitvoeringsbesluiten mogelijk te maken. Er is dus nood aan een decretaal kader waarbinnen moet worden geopereerd. Bijkomend zal men ook nieuwe uitvoeringsbepalingen in het Energiebesluit moeten introduceren om dit te operationaliseren. Dit decreet regelt enkel de regelluwe zone in het licht van het gewestelijke energierecht. Andere afwijkingen zullen steeds binnen de scope van de specifieke sectorale bepalingen moeten worden bekeken en worden niet geregeld door dit artikel.

II. BESPREKING ADVIEZEN

II.1. SERV

De SERV verleende haar advies m.b.t. het verzameldecreet op 22 mei 2018. De SERV maakte aangaande dit ontwerpdecreet de volgende bemerkingen:

- De SERV heeft begrip voor de keuze van de Regering om Eandis en Infrac te fusioneren tot een eengemaakte werkmaatschappij. Om te zorgen dat deze fusie maatschappelijk optimaal kan renderen, vraagt de SERV wel meer garanties inzake transparantie, regulering, verantwoording en lokale betrokkenheid.
- De SERV merkt op dat ten gevolge van een lacune in het huidige decretale kader de VREG weliswaar voor de werkmaatschappij toestemming kan verlenen, maar dat ze die toestemming niet kan intrekken. De SERV vraagt om dit te remediëren. Op die vraag wordt ingegaan.
- De SERV vraagt om de regulering van de regulator te versterken.

Hierbij kan als repliek worden gewezen op het feit dat aan het ontwerpdecreet een aantal wijzigingen worden aangebracht die de effectiviteit van de handhaving van de regulator versterken. Tot slot bevat het ontwerpdecreet aangaande digitale meters ook de rechtsgrond om voorwaarden aan derden (bv. Atrias) op te leggen, wat de handhaving van de regulator ook ten goede zal komen.

- De SERV merkt op dat in het Energiedecreet van 8 mei 2009 het woord "werkmaatschappijen" nog wordt gebruikt terwijl ten gevolge de door dit ontwerpdecreet door te voeren wijzigingen er nog slechts één enkele werkmaatschappij kan bestaan. Deze discrepantie in artikel 5.1.1 en artikel 13.1.7 wordt weggewerkt.
- De SERV stelt dat er steeds "voldoende specifieke en specialistische kennis, deskundigheid en capaciteit" voorhanden moet zijn om de taken goed uit te voeren. Dit is de evidentie zelve. De technische, organisatorische capaciteit en de professionele betrouwbaarheid zijn conform artikel 4.1.4, §2 Energiedecreet zelfs expliciete voorwaarden om aangesteld te worden en te blijven, en werden in het Energiebesluit nader uitgewerkt. De finale toets of aan die voorwaarden is voldaan zit uiteraard in het toezicht en appreciatie die door de regulator in concreto worden uitgevoerd.

Er dient te worden opgemerkt dat de vraag van de SERV naar een "aangepaste tariefmethodologie" t.g.v. het Europeesrechtelijk *communautaire acquis* buiten de bevoegdheid van de Regering en decreetgever ligt. In zoverre dat de bemerkingen van

de SERV betrekking hebben op de vaststelling van de tarieven behoeft die commentaar dan ook geen antwoord. Dit betreft immers een autonome bevoegdheid van de energieregulator. De Regering heeft echter in haar ontwerp reeds rekening gehouden met de bezorgdheid dat intern in Vlaanderen benchmarkmogelijkheden wegvallen en het ontwerpdecreet past richtsnoer 6 aan dat de VREG dit aan de hand van een vergelijking met distributienetactiviteiten in de buurlanden uitvoert. Kwesties zoals kostenefficiënte uitvoering zijn immers zaken die niet exclusief-Vlaams zijn.

- De SERV wil de betrokkenheid van de lokale overheden vergrootten via meer informatiedoorstroming

Net omwille van het feit dat de inkrimping van het aantal leden van de raden van bestuur mogelijks tot gevolg heeft dat kleinere gemeenten geen plaats meer aan de bestuurstafels zullen terugvinden, bepaalt de conceptnota expliciet dat elke deelnemende gemeente steeds een onbezoldigd zitje heeft in de regionale overlegcomités. Op die wijze zullen ze nog steeds betrokken worden bij het beleid.

- De SERV merkt op dat het verzameldecreet niet gebruikt wordt om enkele andere hangende dossiers nader decretaal te regelen, zoals de gevraagde decretaale verankering van de uitrolstrategie voor de digitale meter, of de nadere regeling van de compensatie voor de terugdraaiende tellers voor PV-panelen tot 2020. De SERV verliest hierbij uit het oog dat die thema's deel uitmaken van een ander decretaal initiatief met een eigen regelgevend traject, en waarover de SERV overigens ook al advies verleende. In zoverre de commentaar dan ook betrekking heeft top databeheer valt zij buiten de scope van dit ontwerp.
- De SERV heeft een aantal bemerkingen met betrekking tot het concept regelluwe zones. Zoals de SERV echter zelf al aanhaalt is de regeling aangaande regelluwe zones uit het ontwerp van bestuursdecreet suppletief. In casu bepaalt dit ontwerpdecreet de materies waarover al dan niet via een regelluwe zone van het bestaande regelgevende kader kan worden afgeweken. Die specifieke regels zijn gestoeld op enerzijds het rekening moeten houden met de specifieke Europeesrechtelijke verplichtingen uit het beleidsveld energie, en anderzijds de bekommernis van deze Regering dat via regelluwe zones in dit beleidsveld geen afbreuk kan worden gedaan aan het niveau van sociale bescherming.

II.2. MINA-RAAD

De Minaraad heeft op 26 april 2018 laten weten geen advies te geven over het ontwerpdecreet.

II.3. AFDELING WETGEVING VAN DE RAAD VAN STATE

Op 1 juni 2018 is de adviesaanvraag betreffende het ontwerp van decreet "houdende diverse bepalingen inzake energie", in de rol van de afdeling wetgeving ingeschreven. De termijn waarbinnen het advies moet worden gegeven, verstreek op 3 juli 2018. De afdeling Wetgeving van de Raad van State verstreek betreffende het voormelde ontwerp van decreet haar advies nr. 63.643/3 pas laattijdig op 13 juli 2018.

De Raad van State maakte in haar advies de volgende opmerkingen:

- De Raad meent dat bij de aanpassing van het begrip "eigen site" ook vruchtgebruik moet worden opgenomen omdat dit volgens haar een ongelijke behandeling uitmaakt.

De Raad gaat hierbij voorbij aan het feit dat er wezenlijke verschillen zijn tussen enerzijds vruchtgebruik en anderzijds erfpacht, opstalrecht of concessies. Het vruchtgebruik werd niet toegevoegd tot de oplistings omdat deze rechtsfiguur in

tegenstelling tot opstalrecht, erfpacht, e.d. een inherent onzekere toestand is. Vruuchtgebruik is immers een *persoonsgebonden en tijdelijk* recht, dat verbonden is met een welbepaalde persoon. Het kan immers – bijv. door overlijden van de vruchtgebruiker – op elk moment worden teniet gedaan, waardoor de naakte eigendom en vruchtgebruik weer wordt verenigd, het vruchtgebruik wordt tenietgedaan en men in een situatie komt dat het perceel in kwestie niet langer kan worden beschouwd te behoren tot de “eigen site”. De andere rechtsfiguren hebben immers allen gemeenschappelijk dat het gaat om duidelijk in de tijd afgebakende overeenkomsten die niet door een onzeker extern feit, zoals een overlijden, op elk moment kunnen worden tenietgedaan. Een vruchtgebruiker bevindt zich dan ook niet in een gelijkaardige toestand als een opstalhouder, pachter,...

Het voorbeeld van de Raad aangaande een langstlevende echtgenoot die op het dak van de gezinswoning die zij erft een fotovolaïsche installatie wil plaatsen klopt overigens niet. Vooreerst is een installatie op het dak van de gezinswoning geen directe lijn in de zin van artikel 4.5.1, §2, noch wordt hier bij de grenzen van de eigen site overschreden. Er zal immers maar een overschrijding zijn wanneer het gaat om meerderen percelen zodat zelfs een situatie waarbij de panelen zijn opgesteld op de achterliggende garage en verbonden zijn met de gezinswoning nog steeds onder toepassing van artikel 4.5.1, §1 van het Energiedecreet valt als dit één perceel is.

- De Raad meent dat het ontworpen artikel 2.1.1, tweede en derde lid werd geformuleerd alsof ermee wel concrete rechtsgevolgen worden beoogd, wat problematisch is voor de doelstellingen die bij het ontworpen tweede lid worden vastgelegd voor de uitvoering van het energiebeleid van het Vlaamse Gewest aangezien die dan conflicteren. Voorts zouden dergelijke rechtsgevolgen ook een aantal ongelijke behandelingen creëren tussen bepaalde types van ondernemingen.

Het is inderdaad niet de bedoeling van artikel 2.1.1 van het Energiedecreet, dat de algemene doelstellingen van het energiebeleid vastlegt, dat dit rechtstreeks rechtsgevolgen heeft, maar dat dit de algemene filosofie van de decreetgever weergeeft waarmee door de Regering rekening mee moet worden gehouden. Gelet op de kritiek van de Raad wordt voorgesteld om het tweede lid te herformuleren (“bewaakt” i.p.v. “zorgt er voor”).

- De Raad meent dat de bepalingen uit artikel 10 en 11 van het ontwerp, in het licht van het feit dat die volgens de Raad het vennootschapsrecht en arbeidsrecht kunnen betreden, moeten worden verantwoord in het licht van de impliciete bevoegdheden.

Een beroep op de impliciete bevoegdheden kan immers worden gedaan mits voldaan is aan drie cumulatieve voorwaarden: de federale aangelegenheid kan slechts betreden worden wanneer dat (1) noodzakelijk is om de eigen bevoegdheden uit te oefenen; (2) de toepassing van de impliciete bevoegdheden mag maar een marginale weerslag hebben op de federale bevoegdheid; (3) de materie moet zich lenen tot een gedifferentieerde regeling. In casu is aan deze voorwaarden voldaan.

De netbeheerders en hun werkmaatschappijen voeren taken uit van algemeen economisch belang en de aandeelhouders ervan zijn momenteel de Vlaamse gemeenten. In deze optiek moet dan ook steeds rekening worden gehouden met die bijzondere situatie: dat het eigenlijk publieke rechtspersonen zijn die een vennootschapsrechtelijke vorm hebben aangenomen. Het is dan ook noodzakelijk dat ten einde de goede uitvoering van zowel het energiebeleid als het algemeen bestuurlijk beleid te kunnen garanderen dat door het gewest aan deze rechtspersonen bijzondere voorwaarden worden opgelegd met betrekking tot de werking van de raad van bestuur van de werkmaatschappij en de verloning van het topkader (aangezien deze rechtspersonen eigenlijk tot de publieke sector behoren is het maatschappelijk onverantwoord om exorbitante verloningen te tolereren).

De invloed van de bepalingen is sowieso marginaal: enkel de minister-presidentnorm m.b.t. verloning wordt ingevoerd, maar de rechtspersoon blijft verder volledig vrij om binnen de grenzen van het arbeidsrecht te contracteren. Wat de verloning betreft werd daarom ook expliciet voorzien in een overgangsbepaling voor personen die op datum van 1 januari 2019 reeds in dienst zijn.

Tot slot gaat het om een situatie die specifiek en eigen is aan het Vlaamse Gewest zodat de materie zich bij uitstek leent tot een gedifferentieerde regeling: er is immers geen noodzaak tot uniformiteit over het hele Belgische grondgebied.

- De Raad stelt in het licht van de vrijheid van vereniging, contracteervrijheid en vrijheid van ondernemen vragen bij het feit dat er voor de distributienetbeheerders nog slechts één werkmaatschappij in het Vlaamse Gewest mag optreden.

Gelet op de taken die de werkmaatschappij uitvoert, is het gerechtvaardigd om één rechtspersoon te belasten met de praktische uitvoering van de bijzondere en exclusieve rechten die voortvloeien uit het decreet.

Het algemene principe uit het Energiedecreet is immers dat de netbeheerders hun taken in de regel zelf uitvoeren. De distributienetbeheerders hebben indertijd de werkmaatschappijen Eandis en Infrax – overigens *contra legem* – opgericht om bepaalde taken gezamenlijk uit te voeren en daardoor schaalvoordelen te realiseren, wat later *ex post facto* door de decreetgever decretaal werd afgedekt via artikel 4.1.5 van het Energiedecreet. Zij zijn echter niet verplicht om gebruik te maken van een werkmaatschappij en kunnen in principe de taken ook steeds zelf uitvoeren. Dit principe verandert ook juridisch gezien naar de toekomst niet.

Het is echter de bedoeling van de Vlaamse Regering dat in het kader van het streven naar rationalisering en nog grotere efficiëntiewinsten bij de uitvoering van de netbeheertaken er naar de toekomst toe nog maar van één enkele werkmaatschappij gebruik mag worden gemaakt. Op die manier wordt versnippering tegengegaan maar wordt de lokale autonomie met betrekking tot de bestaande intergemeentelijke samenwerkingsverbanden gerespecteerd. De maatregel zelf laat de distributienetbeheerders vrij in de keuze voor wie de unieke werkmaatschappij is zodat de maatregel zelf niet verder gaat dan strikt noodzakelijk. Het maakt het ook nog mogelijk voor de regulator om in haar tariefmethodologie conform artikel 4.1.32, §1, 21° rekening te houden met regionaal objectiveerbare verschillen, wat indien het de distributienetbeheerders i.p.v. de werkmaatschappijen zouden zijn die worden ééngemaakt omwille van artikel 4.1.32, §1, 4° van het Energiedecreet tarifair echter moeilijk tot niet realiseerbaar is aangezien de tarieven per distributienetbeheerders en niet per werkmaatschappij worden bepaald.

Door het feit dat men beslist gebruik te maken van een werkmaatschappij doet men als distributienetbeheerder sowieso steeds een mate van afstand van een directe controle, als bedoeld in de richtlijnen 2009/72/EG en 2009/73/EG. Indien een distributienetbeheerder echter niet tevreden is met de werking van die werkmaatschappij of de kwaliteit van de door die werkmaatschappij verstrekte dienstverlening, dan heeft zij drie mogelijkheden:

- i) zij kan trachten de werking van de werkmaatschappij, in samenspraak met de andere aandeelhouders/netbeheerders bij te sturen,
- ii) zij kan trachten in samenspraak met alle andere deelnemende distributienetbeheerders een andere unieke werkmaatschappij aanstellen conform de procedure uit artikel 4.1.5 Energiedecreet, of
- iii) zij kan zich uit de werkmaatschappij terug trekken en de taken terug zelf uitvoeren.

Ofschoon punt iii) eerder een theoretische mogelijkheid is dan een praktische realiteit, gaat de stelling van de Raad - dat deze verantwoording moeilijk te rijmen valt met de uitgangspunten van de hervorming, namelijk een streven naar efficiëntiewinsten -

voorbij aan het feit dat dit gegeven overigens de facto ook vandaag al in de praktijk de enige situatie/keuze voor de verschillende distributienetbeheerders is die – voor de fusie tot Fluvius - deel uitmaken van respectievelijk de Eandis- of de Infrax-groep, wat betreft hun individuele positie binnen die groep. Niettegenstaande wat de Raad stelt wordt het efficiëntiestreven van de Regering door deze structuur nog steeds verwezenlijkt.

Ook de stelling van de Raad, dat als die unieke werkmaatschappij de verplichtingen van een bepaalde netbeheerder veronachtzaamt, die netbeheerder in dat model niet beschikt over de volledige controle over de werkmaatschappij om te kunnen waarborgen dat zijn verplichtingen worden vervuld, gaat voorbij aan de logica van het vennootschapsrecht en de rol en verhouding van de verschillende aandeelhouders. De Raad stelt immers dat er een risico is dat als de werkmaatschappij, bij een meerderheid in haar bestuursorganen, beslist om investeringen prioritair uit te voeren in andere gebieden dan die waar de betrokken netbeheerder actief is. Vooreerst is dit eigenlijk een risico dat ook zonder de huidige hervorming bestaat en die noch uit deze ontwerpregel, noch uit de bestaande regeling voortvloeit maar juist voortvloeit uit de basisregels van het vennootschapsrecht: namelijk de algemene vergadering beslist bij wege van meerderheid van de stemmen van de vertegenwoordigde aandelen. Ook in de tweeledige structuur Eandis-Infrax - waar de Raad geen bezwaren tegen heeft! – is er immers een dergelijk risico. Dit risico wordt overigens getemperd door de rol die de regulator speelt op het vlak van goedkeuring van het ondernemingsplan en investeringsplan.

Voorts komt het enigszins bevreemdend voor dat de Raad enerzijds “inbreuken” op het vlak van vrijheid van vereniging bekritiseert, maar anderzijds ook een bepaling die een mate van zelfbeschikkingsrecht en vrijheid van vereniging (de vrijheid om zich *niet* te verenigen) garandeert, evenzeer bekritiseert.

Tot slot kan ook worden verwezen naar de verantwoording die is opgenomen in het ontwerp van decreet met betrekking tot de digitale meters, en die van overeenkomstige toepassing is. Die verantwoording speelt des te meer aangezien – minstens voor de beginperiode – de werkmaatschappij ook de rol van databeheerder op zich neemt.

- De Raad meent dat een meer evenwichtige vertegenwoordiging van vrouwen en mannen een nobele doelstelling is, maar dat volgens haar de ontworpen bepaling op gespannen voet staat met het grondwettelijke beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

Vooreerst moet worden opgemerkt dat het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie toelaat dat de overheid maatregelen neemt om de gelijkheid van vrouwen en mannen te bevorderen. Artikel 10, derde lid, van de Grondwet bepaalt dat de gelijkheid van mannen en vrouwen is gewaarborgd. Krachtens artikel 11*bis*, eerste lid, van de Grondwet waarborgen de wet, het decreet of de in artikel 134 van de Grondwet bedoelde regel voor mannen en vrouwen de gelijke uitoefening van hun rechten en vrijheden.

Conform de rechtspraak⁶ van het Grondwettelijk Hof⁷ kan een maatregel van positieve actie slechts worden genomen wanneer aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- (1) er moet een kennelijke ongelijkheid zijn;
- (2) het verdwijnen van die ongelijkheid moet als een te bevorderen doelstelling worden aangewezen;

⁶ GwH, arrest 17/2009 van 12 februari 2009.

⁷ In deze moet worden opgemerkt dat de bijzondere wet van 4 april 2014 tot wijziging van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof zelf ook voorziet in een gelijkaardige eenderde/tweederde verhouding en bij een vacant mandaat de verplichte voordracht van het ondervertegenwoordigde geslacht tot het vereiste evenwicht is bereikt.

- (3) de maatregel van positieve actie moet van tijdelijke aard zijn en van die aard dat hij verdwijnt zodra de beoogde doelstelling is bereikt;
- (4) de maatregel van positieve actie mag de rechten van derden niet onnodig beperken.

Deze maatregel kadert dan ook in het streven naar gendergelijkheid. Al te vaak wordt immers vastgesteld dat in dergelijke bestuursorganen nog steeds één geslacht chronisch ondervertegenwoordigd is. Dit is des te meer dringend in een geval zoals deze alwaar het eigenlijk gaat om (pseudo)-publieke rechtspersonen, zelfs al hebben ze een vennootschapsrechtelijke vorm aangenomen, en waarvan men kan aannemen dat ze het goede maatschappelijke voorbeeld moeten geven. Uit de feiten blijkt dan ook dat er nog steeds een ongelijkheid is. Niemand zal in deze dan ook kunnen argumenteren dat het verdwijnen van die genderongelijkheid niet als een te bevorderen doelstelling wordt aangewezen. In die mate is de quotumregel in principe een regeling die niet alleen aanvaard kan worden in het licht van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie maar die eveneens dienstig is voor het doel dat de wetgever zich duidelijk gesteld heeft.

De effecten van de maatregel zijn per definitie van tijdelijke aard: eens het genderevenwicht is bereikt, is er geen verplichting om nog steeds personen van het ondervertegenwoordigde gender voor te dragen. De maatregel op zich verdwijnt uiteraard op dat moment niet uit het rechtsverkeer; anders zou er niets de rechtspersoon toe verplichten om eens het door het decreet nagestreefde evenwicht is bereikt daarvan opnieuw afbreuk te doen, en vervolgens opnieuw richting een grotere ongelijkheid te evolueren.

In casu worden de rechten van derden evenmin onnodig beperkt: aangezien de rechtstreekse en onrechtstreekse aandeelhouders van respectievelijk de distributienetbeheerders en de werkmaatschappijen momenteel nog steeds de gemeenten zijn, is er voldoende potentieel om de geïmplementeerde mandaten op geïmplementeerde wijze in te vullen zonder dat daardoor de individuele aandeelhouders worden benadeeld. Uit de praktijk blijkt immers dat de raden van bestuur worden ingevuld door via de aandeelhouders (lees: de gemeenten) afgevaardigde lokale mandatarissen, zodat er een voldoende grote "pool" van capabele kandidaten voorradig is.

- De opmerking van de Raad met betrekking tot het feit dat indien de databeheerder een door de netbeheerders aangewezen werkmaatschappij is, hij over een binnen de werkmaatschappij opgericht apart bestuursorgaan moet beschikken en dat dit orgaan ontsnapt aan de in artikel 4.1.5/1 van het Energiedecreet opgenomen genderquota, is zonder voorwerp: dit werd immers reeds bij de definitieve goedkeuring van het decreet digitale meters al aangepast zodat dit in lijn is met dit ontwerpdecreet.
- De Raad vraagt om in de memorie de consequenties van de "uitwisseling van gebieden", ten einde tot eenvormige geografisch aaneengesloten netgebieden te komen, te verduidelijken. Aan dit advies wordt gevolg gegeven.
- De Raad meent dat het ontworpen artikel 35 dat voorziet in een delegatie aan de Vlaamse Regering voor het opleggen van de medewerking van gemeenten en de ocmw's voor taken die bij of krachtens het Energiedecreet aan de energiehuizen zijn opgedragen, alsook om de vorm te bepalen waarin die medewerking bestaat, mogelijks de gemeenschapsbevoegdheden raakt.

De bepaling uit artikel 35 van het ontwerp is, wat betreft de energiehuizen, qua strekking gelijkaardig aan wat momenteel aangaande de netbeheerders reeds is bepaald in artikel 4.1.22, tweede lid van het Energiedecreet van 8 mei 2009 (en voorheen in artikel 19, tweede lid van het Elektriciteitsdecreet van 17 juli 2000). Dit principe werd overigens in het gewestelijke energierecht voor het eerst al ingevoerd via het (voorstel van) decreet van 21 december 2001 houdende wijziging van het

Elektriciteitsdecreet van 17 juli 2000 wat betreft de medewerking van de gemeenten en de openbare centra voor maatschappelijk welzijn aan de uitvoering van de openbardienstverplichtingen van netbeheerders en houders van een leveringsvergunning, maar dat voorstel van decreet werd toen niet aan de Raad voor advies voorgelegd zodat het advies nr. 45.765/3 - m.b.t. het ontwerp van decreet dat het Energiedecreet zou worden - de eerste maal was dat de Raad zich hierover kon uitspreken. De Raad maakte hierover in haar advies nr. 45.765/3 geen opmerkingen.

Het is overigens niet de bedoeling om de OCMW's in het kader van hun gemeenschapsbevoegdheden taken te geven, maar eerder om de OCMW's – als rechtspersoon – een aantal taken/verplichtingen in het kader van het energiebeleid (= gewestbevoegdheid) te kunnen opleggen om de concrete uitvoering van die gewestbevoegdheden te faciliteren en vergemakkelijken. Niets verbiedt immers het gewest om aan een rechtspersoon die taken van gemeenschapsaangelegenheden uitvoert ook taken van gewestaangelegenheden op te dragen. Mocht dergelijke bijstand toch worden beschouwd als zijnde een gemeenschapsbevoegdheid – *quod non* – dan is voldaan aan de voorwaarden die de impliciete bevoegdheden hieraan stellen:

Een beroep op de impliciete bevoegdheden kan immers worden gedaan mits voldaan is aan drie cumulatieve voorwaarden: de gemeenschapsaangelegenheid kan slechts betreden worden wanneer dat (1) noodzakelijk is om de eigen bevoegdheden uit te oefenen; (2) de toepassing van de impliciete bevoegdheden mag maar een marginale weerslag hebben op de andere bevoegdheid; (3) de materie moet zich lenen tot een gedifferentieerde regeling. In casu is hieraan voldaan. De betrokkenheid van de voormelde rechtspersonen is immers noodzakelijk om de goede werking van de energiehuizen te kunnen ondersteunen. Sowieso is het de bedoeling dat de gemeenten en OCMW's hierbij optreden om het energiebeleid en de werking van de energiehuizen te faciliteren waardoor het de facto steeds een marginale impact zal hebben. Een aangelegenheid als deze leent zich per definitie tot een gedifferentieerde regeling. Tot slot zal het steeds de Regering zijn die in concreto bij het vaststellen van die faciliterende taken rekening zal moeten houden dat aan deze randvoorwaarden is voldaan.

- De Raad stelt dat de ontworpen toevoeging aan de richtsnoer uit artikel 32, §1, 6° van het Energiedecreet een instructie is die de door de richtlijn 2009/72/EG gewaarborgde autonomie van de energieregulator aantast. Dit wordt verholpen door het invoegen van de woorden "onder andere" waardoor de regulator benevens dit criterium ook nog andere criteria kan hanteren.
- De Raad stelt dat ofschoon het procedé van de stilzwijgende beslissing, zoals opgenomen in het ontworpen artikel 4.6.1, §2 van het Energiedecreet, niet geheel kan worden afgekeurd wanneer de stilzwijgende beslissing in het voordeel van de betrokkene is, moet volgens de Raad toch worden opgemerkt dat aan een stilzwijgende besluitvorming een aantal nadelen zijn verbonden.

De Regering is zich van deze nadelen bewust maar meent dat het recht op een tijdige beslissing ten voordele van de aanvrager van een toelating voor een gesloten distributienet primeert. De Regering wil immers de situatie vermijden, zoals thans het geval is aangaande gesloten industriële netten op federale niveau, dat de aanvrager wegens stilzitten van de regulator jarenlang in het ongewisse blijft. De regering meent dan ook dat de in het ontwerp voorziene termijnen, inclusief de daarin voorziene mogelijkheid tot verlenging, de regulator voldoende zekerheid biedt om tijdig een gefundeerde beslissing te kunnen nemen en dat bij overschrijding van die termijnen het voordeel aan de rechtsonderhorige moet worden gegeven.

- De Raad stelt de vraag of het feit dat de nieuwe regeling aangaande de consequenties van het minimumaandeel hernieuwbare energie ten opzichte van het recht op groenestroomcertificaten geen ongelijke behandeling uitmaakt.

Het feit dat na een wijziging van regelgeving er steeds een situatie "voor" en een situatie "na" bestaat, vormt volgens de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof geen ongelijke behandeling. De inwerkingtreding uit artikel 62, laatste lid is overigens bedoeld als een concretisering van het principe uit artikel 20 van het Burgerlijk Wetboek, dat regelgeving in de regel alleen van toepassing is op toestanden die ontstaan na de inwerkingtreding ervan. Het is immers de bedoeling dat deze maatregel enkel naar de toekomst toe rechtsgevolgen ressorteert, maar dat definitief geworden dossiers hierdoor niet worden heropend of dat bestaande op grond van die dossiers vastgestelde rechten én plichten worden gewijzigd. Indien de EPB-aangifte evenwel al is ingediend dient het dossier immers te worden beschouwd als een "afgesloten toestand". Conform het principe uit artikel 20 van het Burgerlijk Wetboek is zo een dossier immers geen "toestand ontstaan na de inwerkingtreding", maar is de toestand ontstaan en definitief geworden voorafgaand aan die inwerkingtreding. Men kan m.a.w. die toestand vergelijken met een subsidiedossier alwaar de subsidie wordt gewijzigd en verhoogd: reeds goedgekeurde en afgesloten dossiers komen dan ook niet in aanmerking voor een hogere premie.

- De Raad vraagt om met betrekking tot het ontworpen artikel 9.1.2, eerste lid van het Energiedecreet in de memorie te verduidelijken wat met de term "aanvaard" wordt bedoeld. Aan dit advies wordt gevolg gegeven.
- De Raad meent dat het ontworpen artikel 44, in zoverre het betrekking heeft op het bijhouden, doorsturen en opnemen in een databank van gegevens uit het renovatieadvies, een bepaling is die conform artikel 36, lid 4, van verordening (EU) 2016/67 aan de toezichthoudende autoriteit, in dit geval de Gegevensbeschermingsautoriteit bedoeld in de wet van 3 december 2017 'tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit', voor advies moet worden voorgelegd. Dit is niet gebeurd. Aangezien deze bepaling echter niet essentieel is, wordt zij dan ook uit het ontwerp geschrapt.
- De Raad herhaalt de inhoud van haar advies nr. 63.130/3 met betrekking tot regelluwe zones dat ze eerder gaf in het kader van het ontwerp van Bestuursdecreet. De Raad vraagt tevens om de toelichting die door de gemachtigde ambtenaar werd verstrekt in de memorie op te nemen. Op dit laatste wordt ingegaan.

In het ontwerp zal worden opgenomen dat, voor zover er niet van afgeweken wordt de bepalingen van titel III, hoofdstuk III van het Bestuursdecreet op het vlak van regelluwe zones voor energie een suppletief karakter hebben. De regels uit het energierecht gelden dan als een *lex specialis* die worden aangevuld door het Bestuursdecreet op de punten alwaar dit decreet stilzwijgend is.

- De Raad stelt dat het ontworpen artikel 14/1.1.1, § 2, en het ontworpen artikel 14/1.1.2 van het Energiedecreet de indruk wekken dat het bij die regelluwe zones gaat om initiatieven die uitgaan van burgers, aangezien gewag wordt gemaakt van "een project" dat "in aanmerking [moet] komen voor de erkenning als regelluwe zone", waarbij "de houder van de erkenning als regelluwe zone rapporteert (...) over de voortgang en de resultaten van zijn project", zonder dat de aard of de herkomst van een dergelijk project nader wordt gedefinieerd. Juist omdat de aard of herkomst niet wordt verduidelijkt moet die bepaling breed worden gelezen. Dit betekent immers dat iedereen in sé in aanmerking komt (administraties, burgers, ondernemingen,...) om een project in te dienen.

Een proeftuinomgeving zal overigens vaak gepaard gaan met zowel specifieke afwijkende regels of nieuwe regels, als het tijdelijk 'uitschakelen' van de bestaande regels. De zin 'De Vlaamse Regering stelt de voorwaarden vast waaronder dan binnen een dergelijke regelluwe zone voor een bepaald doel wordt opgetreden' uit paragraaf 1, tweede lid is bedoeld om dat laatste mogelijk te maken, terwijl de daaropvolgende zinsnede 'en bepaalt van welke bepalingen mag worden afgeweken. [...]' de rechtsgrond vormt voor het eerste. De Raad vergist zich echter wat de draagwijdte

van paragraaf 2 betreft. De zin 'De Vlaamse Regering legt de voorwaarden vast waaraan een project moet voldoen om in aanmerking te komen voor de erkenning als regelluwe zone.' is immers bedoeld om de Vlaamse Regering een decretale delegatie te geven m.b.t. het vaststellen van de voorwaarden waaraan een project – dat per definitie steeds zal gaan om een 'geografisch afgebakende zone' – moet voldoen om überhaupt in aanmerking te komen om een regelluwe zone aan te vragen. Het dient als het ware als een filtermogelijkheid om te vermijden dat de Regering met allerlei 'projectjes' en uitzonderingsaanvragen wordt overstelpt en dient tot de concretisering van het adagium 'de minimis non curat lex'."

- De Raad van State heeft vragen bij het artikel 50, dat voorziet in de opheffing van artikel 13.3.1, §4 van het Energiedecreet en dat tot doel heeft om beslissingen van de VREG aangaande administratieve geldboetes terug onder de jurisdictie van de Raad van State te brengen. De Raad treedt in haar advies de ratio legis voor de wijziging bij en stelt dat zij daar in het verleden ook reeds heeft op gewezen. De Raad stelt echter dat, gelet op het specifieke statuut van de VREG, het opheffen van de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg over beroepen tegen boetes opgelegd door de VREG, zonder dat de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State expliciet bevoegd wordt gemaakt voor die beroepen, mogelijks discussie kan opleveren.

Eenzijds volgt uit artikel 14, § 1, eerste lid, 1°, van de wetten op de Raad van State dat, indien een geschil niet bij de wet aan een ander rechtscollege wordt toegekend, de afdeling Bestuursrechtspraak uitspraak doet bij wijze van arresten, over de beroepen tot nietigverklaring wegens overtreding van hetzij substantiële, hetzij op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen, overschrijding of afwending van macht, ingesteld tegen de akten en reglementen van de onderscheiden administratieve overheden. Anderzijds stelt de Raad zich de vraag of dat - gelet op de bijzondere plaats die de VREG als autonome dienst met rechtspersoonlijkheid die onder toezicht staat van het Vlaams Parlement inneemt – ook in zo een geval van toepassing is. Conform artikel 14, § 1, eerste lid, 2°, is de afdeling Bestuursrechtspraak weliswaar ook bevoegd voor beroepen tot nietigverklaring tegen akten en reglementen van wetgevende vergaderingen en hun organen, maar die bevoegdheid is beperkt tot beroepen "met betrekking tot overheidsopdrachten en leden van hun personeel, evenals de aanwerving, de aanwijzing, de benoeming in een openbaar ambt of de maatregelen die een tucht karakter vertonen".

De vraag is in hoeverre de energieregulator moet worden beschouwd als een 'orgaan' van het Vlaams Parlement. In tegenstelling tot echte organen zoals de (Vlaamse) ombudsdienst, dat overigens expliciet ook in dat artikel 14, §1, eerste lid, 2°, wordt vermeld, beschikt de VREG immers over eigen rechtspersoonlijkheid op grond van het Energiedecreet. Zij is dan ook geen orgaan maar een onafhankelijke instelling, die weliswaar onder het toezicht staat van het Parlement maar omwille van die rechtspersoonlijkheid en Europeesrechtelijk vereiste onafhankelijkheid er geen orgaan van is. Haar taakstelling en bevoegdheden leunen dan ook eerder aan bij die van een administratieve overheid met een *sui generis* statuut en een zeer hoge mate van onafhankelijkheid.

De Raad van State merkt op dat, ofschoon die stelling zeker verdedigbaar is, het haar in het belang van rechtszekerheid toch aangewezen lijkt om de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State uitdrukkelijk aan te wijzen als het ter zake bevoegde rechtscollege. Aan dit advies wordt gevolg gegeven.

- De Raad meent dat de ontworpen aanpassing van artikel 13.1.2, §2, eerste lid van het Energiedecreet de keuze aan het management van de VREG ontzegt doordat het elk personeelslid van de VREG zonder meer alle in artikel 13.1.2, § 2, tweede lid, van het Energiedecreet vermelde toezichtsbevoegdheden geeft. Het lijkt de Raad dan ook raadzaam om aan de uitoefening van die individuele bevoegdheid bovendien

kwalitatieve voorwaarden te koppelen, zoals het beperken ervan tot personeelsleden vanaf een bepaalde graad.

Vooreerst is het wel degelijk dienstig dat de VREG personeel van alle graden en kennis kan gebruiken als toezichthouders. In die zin is er immers parallellisme met de toezichtstaken die conform artikel 13.1.5 en 13.1.6 van het Energiedecreet rechtstreeks aan het personeel van het Vlaams Energieagentschap worden toegewezen. Een aantal toezichtstaken zullen immers in de praktijk gebeuren via deskaudits door personeel van niveau D en C. Tot slot lijkt net het koppelen van kwalitatieve voorwaarden aan dergelijke taken een onevenredige inmenging in de operationele werking van de regulator te zijn: door graden aan toezichtstaken te koppelen heeft een dergelijke bepaling een onevenredige invloed op het personeelsbeleid van de regulator en beperkt men daarmee juist de operationele vrijheid. Het is immers aan het management van de VREG om te bepalen wie van zijn personeelsleden het meest geschikt is voor welke toezichtstaak, wat louter een kwestie is van interne operationalisering. Aan dit advies wordt dan ook geen gevolg gegeven.

- Tot slot maakte de Raad een aantal wetgevingstechnische opmerkingen waarmee bij de eindredactie van het ontwerpdecreet rekening werd gehouden.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 1

Dit decreet betreft een gewestbevoegdheid. Artikel 6, §1, VII van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen stelt dat de gewesten in ieder geval bevoegd zijn op vlak van het energiebeleid voor: de distributie en het plaatselijk vervoer van elektriciteit door middel van netten waarvan de nominale spanning lager is dan of gelijk is aan 70 kilovolt en de openbare gasdistributie, inclusief de bevoegdheid met betrekking tot de distributienettarieven; de aanwending van mijnogas en van het gas afkomstig van hoogovens; de netten van warmtevoorziening op afstand; de valorisatie van steenbergens; de nieuwe energiebronnen met uitzondering van deze die verband houden met kernenergie; de terugwinning van energie door de nijverheid en andere gebruikers; en het rationeel energieverbruik.

Artikel 2

1° Het Energiedecreet legt in artikel 7.1.1 voor installaties met startdatum voor 2013 die een tweede verlengingsperiode van 5 jaar aanvragen, en voor installaties met startdatum vanaf 2013 voor steun na de initiële steunperiode de totale bandingcoëfficiënt B_{tot} vast als maximale bandingfactor. De huidige definitie en berekening van B_{tot} is echter complex en moeilijk op voorhand in te schatten, omdat ze niet kalenderjaar gebonden is. Daarom wordt de definitie van B_{tot} vervangen door "de totale bandingcoëfficiënt, dat is de verhouding tussen het aantal toegekende, voor de certificatenverplichting aanvaardbare groenestroomcertificaten in kalenderjaar $n-2$ en de totale bruto productie van groene stroom in het Vlaamse Gewest in datzelfde kalenderjaar zoals te rapporteren in het kader van de richtlijn 2009/28/EG en volgens de daarin vastgelegde berekeningsmethode".

2° Er wordt voorgesteld de huidige onderstaande definitie van "datum van indienstneming" te verduidelijken door toe te voegen wat precies als datum van indienstneming moet beschouwd worden.

3° De definitie van het begrip "eigen site" (artikel 1.1.3, 30°/1 Energiedecreet) is thans beperkt tot de aansluitende percelen die toebehoren tot eenzelfde eigenaar, opstalhouder of concessiehouder. De erfpachter ontbreekt hierbij. Dit wordt thans rechtgezet.

4° Er wordt in het Energiedecreet van 8 mei 2009 een algemene definitie ingevoerd voor het begrip "energiehuis".

5° In artikel 1.1.3, 49° van het Energiedecreet wordt in de aldaar gedefinieerde term "erkende instelling voor schuldbemiddeling" nog steeds verwezen naar het "decreet van 24 juli 1996 houdende de regeling tot erkenning van de instellingen voor schuldbemiddeling in de Vlaamse Gemeenschap". Het opschrift van dit decreet van 24 juli 1996 werd echter meermaals en laatst via het decreet van 17 februari 2017⁸ gewijzigd. De verwijzing naar dit decreet in punt 49° wordt thans ook in lijn met die wijzigingen gebracht.

6° Dit betreft een correctie van een niet meer actuele verwijzing naar federale regelgeving.

7° De definitie van ingrijpende wijziging wordt verduidelijkt. De definitie luidt momenteel: *"68°/2 ingrijpende wijziging : wijziging van een warmte-krachtinstallatie die ouder is dan tien jaar voor motoren en vijftien jaar voor turbines, waarbij minstens de motor of turbine vervangen wordt door een nog niet gebruikte motor of turbine."*

Deze definitie is taalkundig onjuist en er wordt dan ook voorgesteld deze te verduidelijken als volgt: *"wijziging van een warmte-krachtinstallatie, **waarvan de motor ouder is dan tien jaar en/of waarvan de turbine ouder is dan vijftien jaar**, en waarbij minstens de motor of de turbine vervangen wordt door een nog niet gebruikte motor of turbine"*. Het is immers niet de installatie *as such* die een bepaalde ouderdom moet hebben, maar wel de motoren of turbines die onderdeel uitmaken van deze installatie. De leeftijd van een motor of turbine begint bijgevolg te lopen vanaf het moment dat deze motor of turbine onderdeel uitmaakt van de productie-installatie. Indien de motor of turbine vervangen wordt door een gelijkaardige motor of turbine, bijvoorbeeld in het kader van een onderhoudscontract of een defect, blijft de leeftijd van de motor of turbine verder lopen.

Bovendien wordt - voor de volledigheid en om misbruik te vermijden - ook toegevoegd dat, indien een warmte-krachtinstallatie uit meerdere motoren of turbines bestaat, alle motoren en turbines in dat geval ouder moeten zijn dan respectievelijk tien of vijftien jaar en ook alle motoren en turbines vervangen moeten worden door een nog niet gebruikte motor of turbine.

8° Bij de (her)indeling van verschillende categorieën van netgebruikers in klantengroepen, moet de regulator ook rekening houden met de definitie van "klantengroep" in art. 1.1.3, 74°/1, Energiedecreet. Klantengroepen mogen dus volgens het decreet enkel worden afgebakend op basis van in de definitie opgenomen criteria, zijnde: het type netwerk, het type aansluiting, of er al dan niet compensatie is tussen afname en injectie, het jaarverbruik, of er al dan niet injectie is. Een onderverdeling van de distributienetgebruikers in klantengroepen op basis van andere dan de voormelde criteria strookt momenteel niet met de decretale definitie van "klantengroep". De VREG stelt de volgende extra criteria voor om bijvoorbeeld bij de introductie van een nieuwe tariefstructuur niet beperkt te worden door de bestaande definitie van klantengroep:

- Type meetinstallatie: in het onderzoek naar een nieuwe tariefstructuur ligt de piste nog open om voor de klassieke meters de bestaande tariefstructuur te behouden en enkel voor de digitale meters met een capaciteitsgebaseerde tariefstructuur te werken. Dit is niet mogelijk met de huidige definitie van klantengroep.
- Toegangsvermogen: het aansluitingsvermogen kan nu al onder het criterium 'type aansluiting' geressorteed worden. Het toegangsvermogen echter niet. Daarom stellen wordt voorgesteld om dit criterium, en het criterium "piekvermogen", toe te voegen aan de definitie.

9° Het begrip "leverancier" is in artikel 1.1.3, 78° van het Energiedecreet zo ruim gedefinieerd dat in een aantal gevallen onterecht sprake is van een leverancier. Het meest concrete geval is een exploitant van laadpaalinfrastructuur, die duidelijk elektriciteit verkoopt aan een afnemer. Uit de betreffende wetgeving blijkt echter dat degene die beschouwd wordt als leverancier hier degene is die energie levert aan het toegangspunt van het oplaadpunt. Gezien

⁸ Decreet van 17 februari 2017 houdende regeling tot erkenning en subsidiëring van een Vlaamse organisatie ter ondersteuning van welzijnsbevordering en samenlevingsopbouw, BS 21 maart 2017

oplaadpunten toegestane uitzonderingen zijn op privé-distributienetten, graag uitzondering op de definitie van leverancier voor deze netten. Ook een kotbaas zou onder de huidige definitie van leverancier vallen. De nieuwe definitie ("elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die aan een of meerdere afnemers elektriciteit of aardgas verkoopt via het transmissienet, het vervoersnet, het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, het distributienet of het gesloten distributienet") sluit hem hiervan uit. Hetzelfde geldt voor leveringen die plaatsvinden via een directe lijn of een directe leiding.

10° Aangezien de verplichting om voor zonne-energie tweemaal per jaar de onrendabele toppen te berekenen via het decreet van 27 november 2015 reeds eerder werd opgeheven, wordt in de definitie van "lopend project" het overbodige punt b) opgeheven.

11° "Niet-commerciële instellingen" zijn thans in artikel 1.1.3, 92° van het Energiedecreet gedefinieerd als *"scholen, universiteiten, verzorgingsinstellingen en andere gemeenschapsdiensten, verenigingen zonder winstoogmerk en feitelijke verenigingen die een filantropisch, wetenschappelijk, technisch of pedagogisch doel nastreven op het gebied van energie, milieubescherming of bestrijding van sociale uitsluiting."*

Ondanks het feit dat dit ontegensprekelijk een niet-commerciële rechtspersoon is, is de uit het appartementsrecht gekende "vereniging van mede-eigenaars" niet opgenomen in de voormelde oplijsting. Dit betekent dus dat dergelijke rechtspersonen m.b.t. de gemeenschappelijke delen van appartementsgebouwen niet kunnen genieten van de voordelen die aan niet-commerciële instellingen op grond van het Energiedecreet van 8 mei 2009 [kunnen] toekomen (bijv. de energieleningen uit artikel 8.4.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009). Tegelijk zijn ze echter ook geen natuurlijke persoon of een vennootschap zodat ze ook niet op grond van andere bepalingen uit titel VIII van het Energiedecreet voor subsidiëring in aanmerking komen. Deze lacune wordt door het toevoegen van de VME aan de definitie "niet-commerciële instellingen" thans geremedieerd. Ook kerkfabrieken worden in het licht van deze bepaling thans als "niet-commerciële instellingen" gecatalogeerd.

14° Aangezien de verplichting om voor zonne-energie tweemaal per jaar de onrendabele toppen te berekenen via het decreet van 27 november 2015 reeds eerder werd opgeheven, wordt in de definitie van "nieuw project" het overbodige punt b) opgeheven.

12° & 15°. Er wordt voorgesteld een definitie in te voegen van het begrip "nieuwe productie-installatie". Immers, in de praktijk wordt de administratie regelmatig geconfronteerd met discussies en rechtszaken omtrent de interpretatie van het begrip nieuwe productie-installatie, zoals dat gehanteerd wordt in art. 7.1.6, § 1, lid 8 en 10 van het Energiedecreet (betreft de minimumsteun). Door een duidelijke definitie in te voegen, zullen zulke discussies en rechtszaken vermeden kunnen worden, hetgeen overduidelijk een daling van de administratieve en financiële last tot gevolg zal hebben:

"Een nieuwe groenestroominstallatie is een nieuw opgerichte installatie die volledig zelfstandig en onafhankelijk elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen opwekt. De noodzakelijke onderdelen van de installatie mogen nog niet eerder gebruikt zijn in een groenestroominstallatie."

Een nieuwe warmte-krachtinstallatie is een nieuw opgerichte installatie die volledig zelfstandig en onafhankelijk in één proces thermische warmte en elektrische of mechanische energie opwekt. De noodzakelijke onderdelen van de installatie mogen nog niet eerder gebruikt zijn in een warmte-krachtinstallatie."

Het begrip nieuwe productie-installatie wordt aldus gedefinieerd, en in de definitie wordt een onderscheid gemaakt tussen nieuwe groenestroominstallaties en nieuwe warmte-krachtinstallaties, aangezien deze begrippen in die hoedanigheid niet worden gebruikt in de regelgeving.

Mutatis mutandis geldt deze definitie ook voor "productie-installatie" in artikel 7.1.1 Energiedecreet (betreft de toekenning van certificaten).

16° dit punt betreft het invoegen van een definitie van het begrip "onderneming in moeilijkheden". De definitie hieromtrent uit de Algemene Groepsvrijstellingsverordening wordt overgenomen.

17° Dit punt voegt een verkorte definitie is voor de in het decreet meermaals gebruikte verwijzing naar de Richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en houdende wijziging en intrekking van Richtlijn 2001/77/EG en Richtlijn 2003/30/EG.

18° Artikel 1.1.3, 113/2° van het Energiedecreet stelt dat de startdatum voor installaties op basis van zonne-energie geldig blijft "*gedurende twaalf maanden en voor andere installaties gedurende 36 maanden na de aanvraag.*"

De termijn van twaalf maanden voor installaties op basis van zonne-energie blijkt te kort om zeer grootschalige projecten te realiseren. Daarom wordt voorgesteld om deze termijn te verlengen tot vijftien maanden voor projecten op basis van zonne-energie met een maximaal AC-vermogen van de omvormer(s) groter dan 10 MW. De termijn van 36 maanden is voor een warmte-krachtinstallatie met een elektrisch vermogen hoger dan 25 MW, als bedoeld in de bijlage van richtlijn 2012/27/EU, dan weer vaak onhaalbaar doordat deze - in tegenstelling tot loutere opwekkingsinstallaties van hernieuwbare elektriciteit - gekoppeld zijn aan industriële processen of er deel van uitmaken. De bouw van een dergelijke installatie is dan ook vaak rechtstreeks gekoppeld aan de bouw van andere industriële installaties. Dit houdt in dat een project voor een nieuwe warmte-krachtinstallatie groter dan 25 MW vaak niet enkel de bouw van de installatie zelf omvat, maar ook de opbouw van volledig nieuw industrieel proces, zoals de constructie van een nieuwe fabriek. De geldigheidstermijn van een startdatum van 36 maanden is in zo'n gevallen vaak onvoldoende om de periode tussen het moment van investeringsbeslissing en indienstname van de warmte-krachtinstallatie te overbruggen. Bij deze geldigheidstermijn kan op het moment van investeringsbeslissing dan ook geen zekerheid worden gegeven over de hoogte van de bandingfactor die zal worden toegekend aan de warmte-krachtinstallatie, wat de haalbaarheid van dergelijke projecten niet ten goede komt. In sommige gevallen zal het gebrek aan investeringszekerheid er zelfs toe leiden dan een potentieel interessant project niet wordt uitgevoerd. Het aanvragen van een startdatum op het moment van investeringsbeslissing heeft bij deze complexe warmte-krachtinstallaties vaak zelfs geen enkel nut, aangezien de startdatum toch zal vervallen. Om deze reden wordt voorgesteld om de geldigheidstermijn van de startdatum voor warmte-krachtinstallaties met een vermogen groter dan 25 MW te verhogen naar 48 maanden.

19° Artikel 1.1.3, 113/2° van het Energiedecreet voorziet thans in de mogelijkheid om de geldigheidsduur van de startdatum te verlengen: "*Deze startdatum blijft voor installaties op basis van zonne-energie geldig gedurende twaalf maanden en voor andere installaties gedurende 36 maanden na de aanvraag. Voor biomassa-projecten of warmte-krachtprojecten uit de door de Vlaamse Regering conform artikel 7.1.4/1, §1, tweede lid, vastgelegde projectcategorieën waarvoor per project een specifieke bandingfactor wordt vastgelegd, kan deze termijn maximaal drie maal voor één jaar verlengd worden op basis van een grondig onderbouwde motivatie waarin de aanvrager aan het Vlaamse Energieagentschap aantoonst dat de geldigheidsduur van de startdatum onvoldoende is om het project in gebruik te nemen.*"

Voormelde mogelijkheid werd via het decreet van 28 juni 2013⁹ ingevoerd, maar dit enkel voor zover het biomassa-projecten of warmte-krachtprojecten betreffen uit de door de Vlaamse Regering conform artikel 7.1.4/1, § 1, tweede lid, van het Energiedecreet vastgelegde projectcategorieën waarvoor per project een specifieke bandingfactor wordt vastgelegd. Deze termijn kan maximaal drie maal voor één jaar verlengd worden op basis van een grondig onderbouwde motivatie waarin de aanvrager aan het Vlaams Energieagentschap aantoonst dat de geldigheidsduur van de startdatum onvoldoende is om het project in gebruik te nemen. Deze maatregel houdt dan ook voor de projectontwikkelaars geen absoluut recht in, maar betreft een mogelijke gunstmaatregel vanwege de overheid. In

⁹ Decreet van 28 juni 2013 houdende diverse bepalingen inzake energie, BS 28 juni 2013

die zin duidt immers de door de decreetgever specifiek gehanteerde woordkeuze: "kan verlengd worden" i.p.v. "wordt verlengd".

In de memorie van toelichting bij het decreet van 28 juni 2013 wordt over een dergelijke verlengingsaanvraag verder gesteld dat "de aanvrager dan wel aan het Vlaams Energieagentschap overtuigend [zal] moeten bewijzen aan de hand van objectieve argumenten dat de geldigheidsduur van de startdatum om technische redenen onvoldoende is om het project tijdig in gebruik te nemen".¹⁰

Deze ongelijke behandeling t.o.v. andere technologieën werd in 2013 door de decreetgever verantwoord geacht omdat zij meende dat biomassa- en warmtekrachtprojecten technisch complexer waren dan andere productie-installaties. Op commercieel vlak verschillen biomassa- en warmtekrachtprojecten daarentegen niet fundamenteel van andere productie-installaties. Het is, gelet op het gelijkheidsbeginsel, echter niet langer opportuun om een dergelijke afwijkende regeling voor een beperkte categorie van technologieën in stand te houden. Daarom wordt voorgesteld om, ten einde voor alle dossiers een technologie-neutrale behandeling te garanderen, deze uitzonderingsmogelijkheid af te schaffen.

20° Uit de huidige definitie van startdatum in artikel 1.1.3, 113°/2 van het Energiedecreet volgt dat, eenmaal een startdatum werd vastgesteld, de aanvrager zich gedurende een periode van een jaar (PV) dan wel drie jaar (ofte 36 maanden) na de aanvraag kan beroepen op de vastgestelde startdatum voor dat project. Na deze periode kan een nieuwe startdatum voor datzelfde project worden aangevraagd **voor zover de installatie nog niet in gebruik werd genomen** en nog steeds over **de** (initiële) stedenbouwkundige en milieuvergunning (dan wel omgevingsvergunning) beschikt.

Bijgevolg kan men op heden geen nieuwe startdatum verkrijgen indien de installatie tussen het vervallen van de vorige startdatum en het aanvragen van een nieuwe startdatum reeds in dienst werd genomen. In het geval dat men de installatie toch in dienst stelt nadat de startdatum vervallen is, zal men geen steun meer kunnen krijgen aangezien de startdatum vervallen is en men niet voldoet aan de vereiste voorwaarden om een nieuwe aan te vragen. Aangezien dit als onbillijk wordt ervaren, wordt voorgesteld om de definitie aan te passen door de voorwaarde van het niet in gebruik nemen van de installatie op te heffen.

21° Door de toevoeging van 'vereiste' voor stedenbouwkundige vergunning, milieuvergunning, wordt duidelijker dat, zolang men beschikt over de noodzakelijke vergunningen, en ook al verschillen deze van de oorspronkelijke vergunningen, men niettemin een nieuwe startdatum kan aanvragen voor een bepaald project. Tegelijkertijd wordt ook de omgevingsvergunning aan deze opsomming toegevoegd.

Artikel 3, artikel 4, 3° en artikel 60

Titel II van het Energiedecreet bevat de doelstellingen van het Vlaamse energiebeleid. Hieraan wordt, ter uitvoering van het Regeerakkoord, expliciet toegevoegd dat het Vlaamse Gewest in de uitvoering van haar energiebeleid bewaakt dat:

1° de impact van de verschillende gewestelijke componenten in de energiekost in Vlaanderen geen significant negatief effect hebben op de koopkracht van huishoudelijke afnemers;

2° de competitiviteit van ondernemingen beschermd wordt door de energiekost te vergelijken met de buurlanden, en in het bijzonder voor energie-intensieve bedrijven ervoor te zorgen dat de som van de verschillende gewestelijke componenten van de energiekost niet significant hoger zijn dan de som van de vergelijkbare kosten in de buurlanden.

De Vlaamse Regering zal jaarlijks rapporteren over de uitgevoerde maatregelen in het kader van deze bepaling.

In het kader van deze energienorm wordt aan de VREG de taak gegeven om jaarlijks tegen 15 mei en in samenwerking met de federale energieregulator, en eventueel de andere

¹⁰ Parl. St. (2012-2013), St. 2031/1 , p.10

gewestelijke energieregulators, een studie op te maken en bekend te maken rond de verschillende componenten van de energiekost. Die studie bevat minstens een benchmark met de buurlanden. Als overgangmaatregel wordt echter bepaald dat de eerste studie pas tegen 1 september 2019 moet worden opgemaakt.

Artikel 4, 1°

De VREG maakt conform artikel 3.1.3 van het Energiedecreet jaarlijks tegen 30 juni per leverancier een rapport op aangaande:

- de gewogen gemiddelde kost per groenestroom- of warmtekrachtcertificaat dat gedurende de laatste inleveringsperiode werd ingeleverd voor de certificatenverplichtingen, vermeld in respectievelijk artikel 7.1.10 en artikel 7.1.11 van het Energiedecreet, waarbij de VREG:
 - * bij de berekeningen van de gewogen gemiddelde kost voor de ingeleverde certificaten die verhandeld werden, de handelsprijs gebruikt die de leveranciers moeten kenbaar maken aan de VREG;
 - * bij de berekeningen van de gewogen gemiddelde kost voor de ingeleverde groenestroomcertificaten en warmte-krachtcertificaten die aan de leverancier in zijn hoedanigheid als producent werden toegekend, de onrendabele top hanteert die is berekend voor de technologie en datum van indiening van de installatie waarvoor het certificaat werd toegekend. Bij ontstentenis van een onrendabele top wordt gebruikgemaakt van een geschatte onrendabele top;
- het aantal groenestroomcertificaten en warmte-krachtcertificaten waarover een leverancier beschikt;
- het aantal groenestroomcertificaten en warmte-krachtcertificaten dat gedurende de laatste inleveringsperiode werd ingeleverd voor de certificatenverplichtingen;
- de door elke leverancier gemaakte en doorgerekende kosten om te voldoen aan de certificatenverplichtingen waarbij de VREG per elektriciteitsleverancier de gewogen gemiddelde kost per certificaat, berekend volgens punt d) voor de vorige inleveringsperiode, vergelijkt met de doorgerekende kost per certificaat voor die inleveringsperiode, zoals door de elektriciteitsleverancier gerapporteerd in het kader van de V-test voor het gemiddelde huishoudelijke klantenprofiel.

Het Vlaams Energieagentschap heeft deze gegevens echter nodig voor het tijdig opmaken van de aan het agentschap krachtens of door het Energiedecreet opgelegde rapportageverplichtingen. Om die redenen wordt de jaarlijkse rapporteringstermijn vervroegd naar 15 mei.

Artikel 4, 1°, artikel 5, artikel 6 en artikel 13, 3°

Momenteel is in artikel 3.1.3, 3.1.4/2 en 3.1.4/3 van het Energiedecreet enkel voorzien in een bemiddelings- en geschillenbeslechtsprocedure bij de VREG wanneer deze worden geïnitieerd tegen de netbeheerder of beheerder van een gesloten distributienet. Wanneer die netbeheerder zelf het geschil initieert, dan is er geen dergelijke verplichting, wat geen wapengelijkheid tussen partijen creëert. Een dergelijk geschil dat door de netbeheerder wordt geïnitieerd kan bijvoorbeeld bestaan uit het ontzeggen van de toegang tot het net. Dit is een ingrijpende maatregel en leidt tot het einde van de activiteiten van een marktpartij. Het is dan ook belangrijk dat een onafhankelijke partij probeert de partijen tot een vergelijk te laten komen, alvorens toestemming wordt gegeven om te toegang te beëindigen of op te schorten. Er wordt dan ook voorgesteld om de bemiddeling en beslechting van geschillen uit te breiden naar geschillen die door de netbeheerder of beheerder van een gesloten distributienet zelf worden ingeleid.

Artikel 7

Er is momenteel geen homogene afbakening van de werkingsgebieden van de distributienetbeheerders: in 14 gemeenten zijn zowel distributienetbeheerders behorende tot

de oude Eandis-groep als distributienetbeheerders behorende tot de oude Infrac-groep actief en in bepaalde regio's is er eilandvorming. Een dergelijk onsamenhangend geheel maakt het moeilijk om schaal- en synergievoordelen te realiseren.

De Vlaamse Regering stelt daarom voor om het grondgebied van Vlaanderen op te delen in homogene lokale geografisch aaneengesloten exploitatiegebieden met als doel om zo de operationele efficiëntie te verhogen. Zo wordt het lappendeken ongedaan gemaakt zonder te raken aan de lokale autonomie inzake keuze voor DNB van de gemeenten. Een dergelijke opdeling moet dan ook leiden tot efficiëntiewinsten. Dit zal dan ook zeer nauwlettend opgevolgd worden.

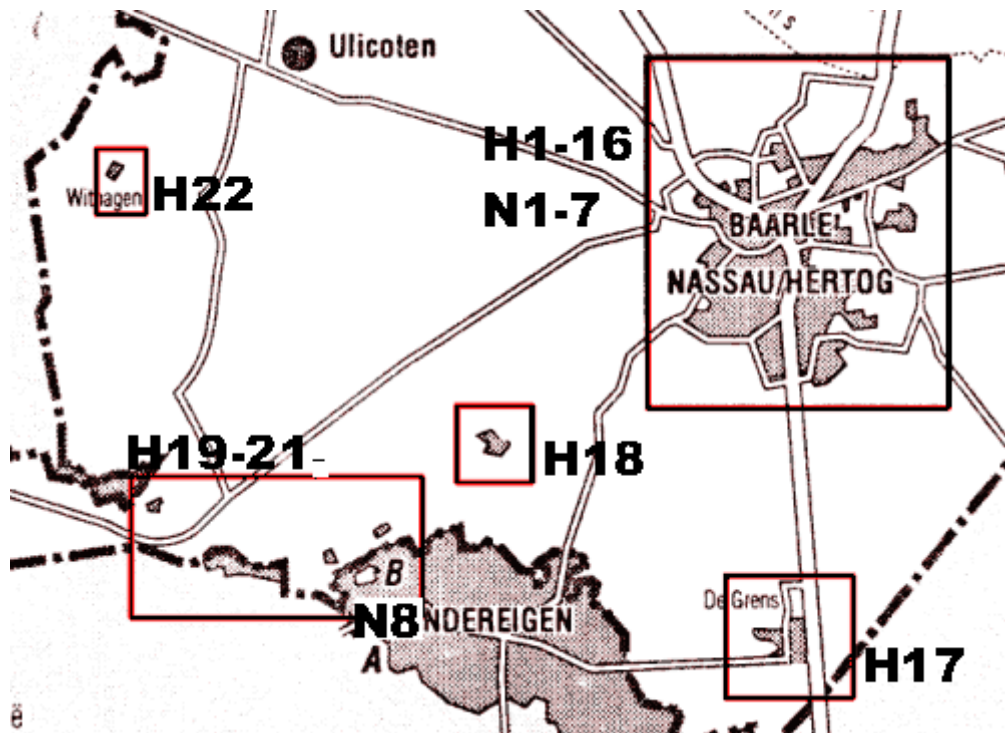
In het Energiedecreet van 8 mei 2009 worden randvoorwaarden vastgelegd waarbinnen gemeenten kunnen kiezen voor een distributienetbeheerder. De volgende twee randvoorwaarden zullen opgelegd worden:

- dezelfde distributienetbeheerder voor gas en elektriciteit en
- aaneensluitende geografische gebieden.

De Vlaamse Regering wil naar de toekomst het bestaan van 'neteilanden', wat een lappendeken veroorzaakt, vermijden en dergelijke bestaande eilanden (met uitzonderingen voor de specifieke geografische situaties van Baarle-Hertog en Voeren, zie infra) niet langer dulden. Anderzijds zal het feit dat er momenteel netgebieden zijn alwaar de aardgasdistributienetbeheerder en de elektriciteitsdistributienetbeheerder niet dezelfde zijn naar de toekomst toe ook niet langer mogelijk zijn daar alle netbeheertaken m.b.t. elektriciteit en aardgas (gelet op de specificiteit van thermische energie niet voor warmte- of koudnetten die deel (zullen) uitmaken van een aparte titel (IV/1) van het Energiedecreet) voor een bepaald geografisch aaneengesloten gebied bij eenzelfde rechtspersoon zullen moeten zitten. Het kan zodoende noodzakelijk zijn dat de distributienetbeheerders aan gebiedsuitwisseling doen ten einde te voldoen aan de in dit decreet vastgelegde principes. Daarom wordt voorzien in een overgangsmaatregel. De distributienetbeheerders hebben tot en met 1 januari 2021 om te voldoen aan deze voorwaarden. Een termijn van twee jaar vanaf de inwerkingtreding van het ontwerpdecreet wordt op dat punt als billijk ervaren om alle nodige administratieve en contractuele formaliteiten te vervullen. Het ontworpen artikel bepaalt bewust niet *hoe* dit exact moet gebeuren of tegen welke voorwaarden. Daartoe worden de netbeheerders alle contractuele vrijheid gelaten (bv. door ruil, verkoop, compensatie,...). Op die manier gaat deze bepaling dan ook niet verder dan strikt noodzakelijk. De VREG doet, conform de door de Vlaamse Regering vastgestelde procedure (momenteel bijv. artikel 3.1.27 van het Energiebesluit van 19 november 2010), waar nodig een nieuwe aanwijzing als distributienetbeheerder of wijzigt de bestaande aanwijzing als distributienetbeheerder.

Er wordt op het voormelde principe echter voorzien in één uitzondering, met name voor het gebied van de gemeente Baarle-Hertog dat volledig omgeven is door Nederlands grondgebied. *Baarle-Hertog* (748 ha) is een Belgische gemeente en bestaat uit het dorp *Zondereigen* en de gehuchten *Gel* en *Ginhoven* in België en 22 enclaves in Nederlands gebied. *Baarle-Nassau* (7638 ha) is Nederlands en bestaat uit de kern Baarle-Nassau met 7 exclaves in het centrum, 1 enclave in *Zondereigen* en de dorpen *Castelré* en *Ulicoten*.

In 1843 werd in het *Tractaat van Maastricht* de grens tussen het Koninkrijk Nederland en het Koninkrijk België vastgesteld. Toen bleek dat om historische redenen tussen de grenspalen 214 en 215 over een lengte van 50 kilometer geen grenslijn te trekken was. In plaats daarvan werd een grensovereenkomst gemaakt waarbij van 5732 individuele percelen grond telkens de afzonderlijke nationaliteit werd vastgesteld. Op 26 april 1974 is door Nederland en België een verdrag tot definitieve grensvaststelling tussen de palen 214 en 215 gesloten. Achteraf bleek één gebiedje - midden in het veld onder Ulicoten - noch aan België noch aan Nederland te zijn toebedeeld. In 1995 werd dit stuk toebedeeld aan België als 22e enclave van Baarle-Hertog. De gemeentegrenzen werden toen ook officieel tot staatsgrens verheven.

De inwoners van Baarle-Hertog zijn aangesloten op het elektriciteitsdistributienet van de Vlaamse netbeheerder Iveka. Voor wat aardgas betreft, zijn een deel van de inwoners van Baarle-Hertog echter aangesloten op het aardgasdistributienet van de Nederlandse netbeheerder Intergas Netbeheer. Het gaat in totaal om een duizendtal aangeslotenen die wonen in de Belgische exclaves.

Gezien het bijzonder geografisch karakter van de exclaves van de gemeente Baarle-Hertog die geheel omringd zijn door Nederlands grondgebied, wordt de VREG gemachtigd om indien daarvoor een technische of financiële noodzaak bestaat, voor dit specifieke gebied nog steeds een verschillende elektriciteitsdistributienetbeheerder en aardgasdistributienetbeheerder aanstellen.

Wat betreft het grondgebied van de gemeente Baarle-Hertog dat volledig omgeven is door Nederlands grondgebied, wordt ook nog een uitzondering gecreëerd op de regel dat de netbeheerder steeds over een "aaneensluitend geografisch afgebakend gebied" moet beschikken aangezien exclaves per definitie echter geen "aaneensluitend geografisch afgebakend gebied" vormen. Ook voor het grondgebied van de gemeente Voeren moet zo een uitzondering worden gecreëerd aangezien deze Limburgse gemeente door een aantal Luikse gemeenten is afgescheiden van de rest van Vlaanderen, en waardoor diens netbeheerder als die meerdere gemeenten omvat dus ook de facto geen "aaneensluitend geografisch afgebakend gebied" kan hebben. In het kader van de beoordeling of een netbeheerder over een geografisch aaneensluitend afgebakend gebied beschikt dient dan ook geen rekening gehouden met het grondgebied van de gemeente Voeren of het grondgebied van de gemeente Baarle-Hertog dat volledig omgeven is door Nederlands grondgebied.

Artikel 8

Naar analogie met wat aangaande de databeheerder reeds is bepaald, wordt als een voorwaarde m.b.t. de technische, organisatorische en financiële capaciteit waaraan een (kandidaat-)netbeheerder moet voldoen om te kunnen worden aangewezen als netbeheerder en waaraan men moet blijven voldoen om aangewezen te blijven, opgenomen dat men over een door de VREG gecontroleerd ondernemingsplan moet beschikken.

Artikel 9, artikel 21, artikel 48 en artikel 49, 1°

Boven de distributienetbeheerders zal nog maar één enkele werkmaatschappij mogen opereren (in tegenstelling tot de huidige situatie die stelt dat er per distributienetbeheerder maximaal één werkmaatschappij mag zijn, wat dus tot elf werkmaatschappijen als gevolg kan hebben). Deze werkmaatschappij behandelt materies die DNB-overschrijdend zijn.

Dit heeft tot consequentie dat waar in het Energiedecreet het begrip "werkmaatschappij" in het meervoud wordt gebruikt (bv. artikel 5.1.1 en artikel 13.1.7 van het Energiedecreet), dit thans moet gewijzigd worden naar het enkelvoud.

In de tekst van artikel 4.1.5 wordt thans ook geëxpliciteerd dat als de VREG vaststelt dat de toestemmingsvoorwaarden vermeld in artikel 4.1.5, derde lid, artikel 4.1.7, artikel 4.1.8 of artikel 4.1.8/1 van het Energiedecreet niet worden nageleefd, de regulator de toestemming kan intrekken. Tot op heden was deze mogelijkheid niet expliciet voorzien.

Artikel 10 en artikel 11

De samenstelling van de raad van bestuur van de werkmaatschappij wordt beperkt. De Raad van Bestuur van de werkmaatschappij zal maximaal twintig leden (eventuele onafhankelijke bestuurders inbegrepen) tellen en zal samengesteld worden uit minstens één vertegenwoordiger per distributienetbeheerder. Op die wijze wordt vermeden dat bepaalde netgebieden niet gerepresenteerd worden in het bestuursorgaan.

Binnen de raad van bestuur wordt het aantal bestuurders van het andere geslacht vastgelegd op 1/3. Parlementsleden, noch ministers kunnen lid zijn van de raad van bestuur van de werkmaatschappij.

Er wordt voorzien in een overgangsmaatregel waarbij de werkmaatschappij beschikt over een termijn tot en met 1 april 2019 – de datum dat na de gemeenteraadsverkiezingen de raden van bestuur van de netbeheerders, enz. moeten zijn vernieuwd - om de samenstelling van haar raad van bestuur aan de voorwaarden, vermeld in het nieuwe artikel 4.1.5/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, aan te passen. Dit houdt ook - indien noodzakelijk - het tijdig doorvoeren van statutenwijzigingen in. Als de werkmaatschappij nalaat om de samenstelling van de raad van bestuur, als vermeld in artikel 4.1.5/1 aan te passen, dan kan de VREG de toestemming aan de distributienetbeheerders, vermeld in artikel 4.1.5, eerste lid, om gebruik te maken van die werkmaatschappij intrekken.

Er wordt wat betreft de legale en extralegale vergoedingen van de gedelegeerd bestuurder, CEO en het managementcomité van de werkmaatschappij tevens voorzien voor nieuwe aanstellingen (hieronder wordt begrepen: 'aanwerving', 'bevordering' of 'mobiliteit') in een loonmatiging. De voormelde personen zullen worden onderworpen aan de "minister-president-norm".¹¹ Hoofdstuk 5 van het decreet van 22 november 2013 betreffende deugdelijk bestuur in de Vlaamse publieke sector is hierbij van overeenkomstige toepassing.¹²

Een dergelijke abrupte invoering betreft echter een inbreuk op de contractsvrijheid van partijen. Ten einde bestaande contractuele engagementen te honoreren wordt voorzien in een overgangsmaatregel voor de op het moment van inwerkingtreding van dit decreet reeds

¹¹ De "minister-president-norm" werd vastgesteld als volgt:

- Men mag niet meer verdienen dan 242.723 euro geïndexeerd op jaarbasis (gerekend aan de index 1,5769). Dit is de som van het salaris en toelagen die jaarlijks bruto wordt toegekend aan de minister-president van de Vlaamse Regering. Voor de minister-president zijn de toelagen het vakantiegeld en de eindejaarstoelage. Onkostenvergoedingen en sociale voordelen zijn niet inbegrepen in dit bedrag.
- Indien men de "minister-president-norm" zou willen omzeilen door een te hoge forfaitaire vergoeding aan te rekenen, zal de fiscus dit niet aanvaarden en deze vergoeding beschouwen als een voordeel van alle aard waarop belastingen moeten worden betaald.

¹² Hoofdstuk 5 omvat o.a. het verbod om de jaarlijkse bezoldiging, sociale voordelen, voordelen van alle aard, onkostenvergoedingen en eventuele andere bezoldigingselementen geheel of gedeeltelijk toe te kennen in aandelen of aandelenopties, het verbod om de bezoldiging te betalen aan een managementsvennootschap, de regels m.b.t. vertrekpremies, pensioenregeling, variabele verloning,...

zetelende leden of functiehouders. Zij kunnen conform artikel 15.3.5/17 na de inwerkingtreding van artikel 4.1.5/2 nog tot het einde van hun op dat moment lopende functie of mandaat van de geldelijke arbeidsvoorwaarden blijven genieten die zij genoten op de datum van inwerkingtreding van artikel 4.1.5/2.

Artikel 12

Er worden in artikel 4.1.14 van het Energiedecreet een aantal kleine rechtzettingen doorgevoerd die geen inhoudelijke gevolgen hebben. Zo staat er verkeerdelijk aardgas vermeld in een artikel dat enkel over elektriciteitsaansluitingen gaat, en staan de synoniemen "elke" en "iedere" als achtereenvolgende woorden vermeld.

Artikel 13

Artikel 4.1.18, §2 bepaalt de gevallen alwaar een netbeheerder de toegang tot diens net kan weigeren. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen weigeren, beëindigen en opschorten van toegang tot het net voor individuele toegangspunten enerzijds, bv. bij capaciteitstekort of voor veiligheid, en voor de toegangshouder (- leverancier) die niet meer aan zijn verplichtingen voldoet anderzijds. Deze bepaling wordt op de hierna volgende redenen herschreven:

- Ten eerste is het immers niet mogelijk om de toegang van de toegangshouder "op te schorten". Voor elk punt moet ten allen tijde een toegangshouder gekend zijn (voor allocatie, evenwicht, ...).

- Ten tweede hebben beide ingrepen duidelijk een andere draagwijdte.

Opsplitsing schept hier meer regulatoire duidelijkheid.

Artikel 14, 1°

Omwille van de hervorming van de netbeheerders die door dit decreet wordt doorgevoerd, zal de VREG bij haar taken ook moeten rekening houden met een benchmark met de buurlanden op de dienstverlening van de netbeheerder. Een benchmark zal immers na deze hervorming pas voldoende representatief kunnen zijn wanneer deze gestaafd wordt met een voldoende representatieve groep die ook de buurlanden bestrijkt.

Artikel 15 en artikel 46, 2°

Via het decreet van 25 november 2016 "houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat de oprichting en de organisatie van de regulator betreft" (BS 30 januari 2017) werd de energieregulator VREG omgevormd tot een parlementaire instelling. Deze omvorming hield ook in dat de instelling niet langer wordt geleid door een gedelegeerd bestuurder, maar door een algemeen directeur. In artikel 4.1.34 van het Energiedecreet staat echter nog steeds de oude term vermeld. Dit wordt rechtgezet.

Tevens wordt een andere vergetelheid van decreetgever m.b.t. de aanduiding van de toezichters rechtgezet. Conform artikel 13.1.2, §2, eerste lid van het Energiedecreet worden de toezichters van de VREG nog steeds door de Vlaamse Regering aangeduid. Aangezien sinds begin 2017 de VREG via een voorstel van decreet werd omgevormd tot een parlementaire instelling, en dus niet meer onder de Vlaamse Regering valt, is het niet logisch dat die Regering nog het toezichthoudend personeel moet aanstellen.

Artikel 16

Artikel 4.2.1 Energiedecreet m.b.t. de inhoud van de technische reglementen dient te worden verduidelijkt op het vlak van toegangs- en aansluitingsvoorwaarden. De VREG is op basis van

het Europees recht immers bevoegd om de voorwaarden inzake de aansluiting op en toegang tot het distributienet vast te stellen, of minstens de methode voor het berekenen of vastleggen van de voorwaarden voor aansluiting en toegang vast te leggen of voldoende ruim voor de inwerkingtreding ervan goed te keuren. Dit volgt uit artikel 37(6) a) richtlijn 2009/72/EG en 41(6) a) richtlijn 2009/73/EG. In het Energiedecreet wordt de Europese (exclusieve) bevoegdheid van de regulator om de aansluitings- en toegangsvoorwaarden te bepalen, geïntegreerd in de bevoegdheid van de VREG om de technische reglementen vast te stellen.

Aansluitingsvoorwaarden

Voor wat de feitelijke aansluitingsvoorwaarden betreft, wordt verwezen naar het aansluitingsreglement en -contract enerzijds en naar Deel III 'Aansluitingscode' van het TRD anderzijds. Zie bijvoorbeeld Hoofdstuk III.5 van het TRD: De rechten en plichten van de elektriciteitsdistributienetbeheerder en de elektriciteitsdistributienetgebruiker. Dat gaat dan over het gebruik, onderhoud, het tekenen van een aansluitingscontract (in sommige gevallen), de verzegeling, enzovoort.

Zo is voor de aansluiting op het distributienet elektriciteit en aardgas een aansluitingsreglement of aansluitingscontract van toepassing. Ze regelen de verhoudingen tussen de distributienetbeheerder en de distributienetgebruiker. Voor aansluitingen elektriciteit op laagspanning (nominale spanning < 1 000 V) en aardgas op lage druk of middendruk (aansluitingscapaciteit < 300 m³(n)/h) is het aansluitingsreglement van de distributienetbeheerder van toepassing. Voor aansluitingen elektriciteit op middenspanning en aardgas op middendruk (aansluitingscapaciteit ≥ 300 m³(n)/h) wordt tussen de distributienetbeheerder en de distributienetgebruiker een aansluitingscontract gesloten.

Toegangsvoorwaarden

Het Energiedecreet (art. 4.1.18.) bepaalt nu dat iedere netbeheerder de geldende tarieven en voorwaarden bekendmaakt waartegen de toegangshouder toegang tot het distributienet en het plaatselijk vervoernet van elektriciteit kan verkrijgen. In de memorie van toelichting bij het decreet van 14 maart 2014 houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de omzetting van de Richtlijn van de Europese Unie 2012/27/EU van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie en de toekenning van groenestroomcertificaten, warmte-krachtcertificaten en garanties van oorsprong wordt hierover het volgende geschreven (pagina's 21 en 22):

"Er wordt tevens duidelijk gespecificeerd dat het de toegangshouder is die aan de tarieven en voorwaarden onderhevig is, en niet de toegangsgerechtigde. Het is immers de toegangshouder die toegang heeft tot het net, en die bijgevolg aan de door de netbeheerder gestelde voorwaarden en tarieven moet voldoen, zoals bepaald in het toegangsreglement of -contract.

De aanrekening van de tarieven door de netbeheerder aan de toegangshouder volgt nu reeds uit het toegangsreglement of -contract.

Dit wordt decretaal verankerd door bevestiging dat de tarieven en voorwaarden voor toegang tot het net gelden voor de toegangshouder.

Dit is niet meer dan een verduidelijking van wat op heden bepaald is door het huidige artikel 4.1.18, namelijk dat een leverancier in naam en voor rekening van zijn klant toegang heeft tot het net, dit is tegen de gestelde tarieven en voorwaarden. Daarmee wordt in artikel 4.1.18 van het Energiedecreet bevestigd dat het 'leveranciersmodel' in Vlaanderen onverkort van toepassing is.

De doorrekening van de kosten – zoals onder meer de nettarieven die hij aan de netbeheerder betaalt voor toegang tot en gebruik van het net – die een toegangshouder maakt, aan zijn klant, is de evidentie zelf. Het staat de leverancier vrij zijn prijs te bepalen, dus zowel zijn energiekosten als de betaalde nettarieven dekt. Dit gebeurt dan ook als het ware automatisch via de ene factuur van de toegangshouder voor de toegangsgerechtigde."

Voor wat de feitelijke toegangsvoorwaarden betreft, wordt verwezen naar het toegangscontract enerzijds en naar Deel IV 'Toegangscode' van het Technisch Reglement

anderzijds. De verplichtingen uit het toegangscontract zijn krachtens de technische reglementen opgelegd. De technische reglementen voorzien immers in de verplichting van de toegangshouders om een toegangscontract af te sluiten met de distributienetbeheerders (art. IV.3.1.2 TRDE art. IV.3.1.1 TRDG). De technische reglementen geven ook een definitie van het begrip toegangscontract (Bijlage I TRDE en TRDG) en bepalen de minimale inhoud ervan (art. IV.3.2.7 TRDE en TRDG).

Artikel 17 en artikel 18

Er wordt in titel III, hoofdstuk III van het Energiedecreet een nieuwe afdeling III ingevoegd m.b.t. de "noodleverancier". Conform artikel 3.3 van richtlijn 2009/72/EG en artikel 3.3 van richtlijn 2009/73/EG kunnen de lidstaten, ten einde de universele dienstverlening te waarborgen, een noodleverancier aanwijzen. Tot op heden is dit in het Vlaamse Gewest niet gebeurd. Het is echter steeds mogelijk dat de VREG de leveringsvergunning van een leverancier intrekt (zoals overigens recent via BESL-2018-08 geschiedde), aan een leverancier de toegang tot het net wordt ontzegd, of dat een leverancier failliet gaat. Diens klanten komen zo van de ene dag op de andere in de kou te zitten zonder dat zij daartoe enige schuld hebben. Noch komen zij momenteel in aanmerking voor de sociale beschermingsmaatregelen die op grond van titel VI van het Energiedecreet en titel V van het Energiebesluit mogelijk zijn. Een dergelijke situatie wordt dan ook niet billijk geacht en er wordt voorgesteld om in uitvoering van de Europeesrechtelijke bepalingen in die gevallen een noodleverancier decretaal aan te stellen.

Naar analogie met de sociale openbardienstverplichtingen, waarbij de netbeheerder wordt aangeduid als sociaal vangnet, wordt hierbij gekozen deze noodlevering ook bij de netbeheerders te leggen. Een bijkomend voordeel van deze taak bij de netbeheerder te leggen is dat deze zich juist niet in één van de gevallen kan bevinden die aanleiding kunnen geven tot de noodlevering, wat indien deze taak via aanbesteding aan een welbepaalde leverancier wordt toegewezen wel het geval kan zijn, noch is het waarschijnlijk dat de netbeheerder failliet gaat. Verder heeft dit ook tot voordeel dat de distributienetbeheerder ervaring heeft in dergelijke gevallen net omwille van de praktische en technische gelijkwaardigheden met de sociale openbardienstverplichtingen die met zo een "overstap" gepaard gaan.

De netbeheerders zullen uiteraard de kosten van deze energielevering volledig verhalen op de klanten die op deze wijze tijdelijk van hen afnemen. Aangezien het om eindtarieven gaat is het Vlaamse Gewest echter niet bevoegd om de te hanteren tarieven vast te stellen (= bevoegdheid CREG). Het valt echter aan te nemen dat dit tarief bv. een ontradend tarief zal zijn zoals dat door de netbeheerders eerder werd gehanteerd voor klanten die zij bij hen "settelden". Aangezien het echter de bedoeling is dat dergelijke "noodklanten" slechts heel tijdelijk beleverd worden door de netbeheerder in zijn functie van noodleverancier, lijkt dit echter geen groot probleem. Het uiteindelijke doel is dan ook nog steeds dat dergelijke klanten zelf zo spoedig mogelijk naar de reguliere markt terugkeren en dat dit uiteraard enkel maar een noodoplossing is dat hen om billijkheidsredenen wordt aangeboden. Daarom zal de Vlaamse Regering een maximale termijn moeten bepalen waarbinnen een afnemer door de netbeheerder kan worden beleverd. De door de Regering vastgestelde termijn mag echter sowieso niet meer zijn dan zestig kalenderdagen.

Artikel 19

Artikel 4.6.1, §2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 stelt dat de aanleg van een gesloten distributienet dat de grenzen van de eigen site overschrijdt, is toegestaan na een voorafgaande toelating, verleend door de VREG, die hiertoe het advies van de betrokken netbeheerder inwint. Deze bepaling stelt echter geen termijn vast waarbinnen de netbeheerder diens advies moet verstrekken of waarbinnen de energieregulator haar beslissing moet nemen. Dit betekent dat een aanvrager gedurende lange tijd in het ongewisse kan blijven. Om die reden wordt thans in een temporele procedure voorzien.

De VREG beslist volgens deze nieuwe procedure over de toelating binnen een termijn van zestig dagen na ontvangst van de aanvraag. Er wordt thans ook een expliciete adviestertermijn voor de netbeheerders ingevoegd van 15 kalenderdagen. Als de VREG oordeelt dat de toetsing van de aanvraag aan de voorwaarden uit dit hoofdstuk moeilijk tijdig uit te voeren is, dan deelt de VREG aan de aanvrager mee dat de termijn van zestig kalenderdagen verlengd wordt tot een termijn van negentig kalenderdagen. De verlengingsbeslissing vermeldt de reden of de redenen voor het uitstel. Bij gebrek aan beslissing binnen de voormelde termijn, wordt de toelating geacht stilzwijgend te zijn verleend.

Artikel 20

Artikel 4.7.1, §2 van het Energiedecreet stelt dat met betrekking tot de in dat artikel limitatief opgesomde gevallen alwaar een privé-distributienet toch toegelaten is, een privé-distributienet een openbare weg, waterloop, treinspoor of ander openbaar domein alleen kan kruisen als hiertoe toestemming van de distributienetbeheerder verkregen is. Ook hier zijn geen termijnen bepaald waarbinnen de netbeheerder een dergelijke vraag moet behandelen. Naar analogie met het ontworpen artikel 4.6.1 wordt hierin thans voorzien. Aangezien privé-distributienetten, behoudens de expliciet vermelde uitzonderingen, principieel verboden zijn, wordt echter niet voorzien in een stilzwijgende goedkeuring. De goedkeuringstermijn van de netbeheerder blijft een termijn van orde.

Artikel 22

Artikel 5.1.3 stelt dat onverminderd de bepalingen van de wet van 7 juni 1994 tot wijziging van het koninklijk besluit van 31 mei 1933 betreffende de verklaring te doen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen van elke aard, die geheel of gedeeltelijk ten laste van de Staat zijn, kan de netbeheerder of beheerder van het transmissienet de uitbetaling van groenestroomcertificaten, warmte-krachtkoppelingcertificaten, vergoedingen en premies die zijn ingesteld ter uitvoering van titel VII en VIII van dit decreet, opschorten, stopzetten of terugvorderen als er energiefraude als vermeld in artikel 1.1.3, 40° /1, e) of f), van dit decreet, wordt vastgesteld. Deze bepaling wordt echter verduidelijkt met betrekking tot wanneer de netbeheerder moet schorsen versus wanneer hij dient over te gaan tot definitieve stopzetting en terugvordering.

Een parallelle wijziging zal worden aangebracht aan paragraaf 2, die met betrekking tot koude- en warmtenetbeheerders via het decreet van 10 maart 2017 wordt toegevoegd.

Artikel 23, 1°

Momenteel stelt artikel 7.1.1, §2, tweede lid van het Energiedecreet onomwonden dat er geen groenestroomcertificaten worden toegekend voor de opwekking van elektriciteit uit zonne-energie als het fotovoltaïsch zonne-energiesysteem in aanmerking komt om te voldoen aan de verplichting opgelegd op grond van artikel 11.1.3. Er wordt zodoende hierbij geen rekening gehouden met de daadwerkelijk geproduceerde hoeveelheid hernieuwbare energie versus de kwantitatieve voorwaarden van de minimumeisen met betrekking tot hernieuwbare energie in het kader van de energieprestatieregelgeving (momenteel 15 kWh per jaar per m² bruikbare vloeroppervlakte).

Er wordt voorgesteld om voor nieuwe dossiers deze verplichting te nuanceren en daarvoor in een regeling te voorzien waardoor voor de hoeveelheid elektriciteit die door het fotovoltaïsch zonne-energiesysteem wordt geproduceerd in surplus tot de hoeveelheid die nodig is om aan de verplichting opgelegd op grond van artikel 11.1.3 van het Energiedecreet te voldoen, wel groenestroomcertificaten toe te kennen.

Let wel indien het gaat om een bestaande installatie die wordt verhuisd van een bestaande woning naar een nieuwbouw om aldaar te voldoen aan de verplichting m.b.t. het

minimumaandeel hernieuwbare energie, dan is én blijft het artikel 7.1.1, §2, tweede lid onverkort van kracht.

Artikel 7.1.1, §2, tweede lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, in de lezing voorafgaand aan de inwerkingtreding van artikel 12, 1°, blijft echter van toepassing op de fotovoltaïsch zonne-energiesystemen uit dossiers waar de EPB-aangifte al was ingediend voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit artikel. Op deze wijze wordt niet retroactief ingegrepen op reeds gefinaliseerde energieprestatiedossiers en certificandossiers.

Artikel 23, 2°

Artikel 7.1.1, §3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 voorziet in een regeling waarbij de Vlaamse Regering voor installaties met een startdatum vanaf 1 januari 2013 alsnog kan voorzien in een bijkomende steunperiode waarin men onder bepaalde voorwaarden van certificatensteun kan genieten.

In tegenstelling tot windenergie, zonne-energie, enz. worden de bestaande biomassa-projecten echter niet beschouwd als een technologie waarop prioritair moet ingezet worden. Het Vlaamse Gewest wil dan ook wat deze technologie betreft eerder inzetten op de ondersteuning van nieuwe biomassa-projecten die zowel milieuvriendelijker als efficiënter zijn, en niet in de verlengde ondersteuning van oudere weinig efficiënte projecten. Om deze redenen wordt voorzien dat als de Vlaamse Regering van deze delegatie gebruik maakt om een verlengingssysteem op poten te zetten, dergelijke "oudere" biomassa-projecten geen verlenging kunnen krijgen.

Artikel 24

Dit artikel wijzigt artikel 7.1.3 van het Energiedecreet en zorgt er voor dat naar de toekomst toe "ondernemingen in moeilijkheden" geen aanvraagdossier kunnen indienen voor het verkrijgen van hetzij groenestroomcertificaten, hetzij warmte-kranchcertificaten, zoals ook aangegeven wordt in de Europese richtsnoeren inzake staatssteun. De Vlaamse Regering houdt met dit principe rekening bij het vastleggen van de nadere toepassingsregels en procedures. Dit heeft evenwel enkel tot het gevolg dat een onderneming in moeilijkheden geen nieuwe aanvraag kan indienen om voor een (nieuwe) installatie die ze bezit of beheert certificaten te krijgen. Dit houdt dan ook expliciet niet in dat indien een installatie reeds recht heeft op certificaten en de onderneming die eigenaar of exploitant is later in de problemen komt, dat zij dit recht verliest.

Artikel 25

Er wordt bepaald dat het Vlaams Energieagentschap minstens jaarlijks de onrendabele toppen berekent en actualiseert. Zo wordt enige flexibiliteit ingebouwd met betrekking tot de frequentie van deze berekeningen zonder een gefixeerde timing vast te leggen zoals vroeger aangaande zonne-energie wel het geval was.

Tot nu toe was steeds de laatst berekende geactualiseerde bandingfactor van toepassing. Een PV-project met een startdatum van bijvoorbeeld september krijgt m.a.w. ook de geactualiseerde bandingfactor, want volgens de definitie van een lopend project zou dit PV-project in het voorbeeld een lopend project zijn. Door de noodzaak om deel b in de definitie voor lopende en nieuwe projecten te schrappen (zie supra), zou dit echter een wijziging betekenen ten opzichte van de huidige werkwijze voor de van toepassing zijnde bandingfactoren voor PV-projecten. Vandaar wordt voorgesteld om ook in artikel 7.1.4/1 §1, zevende lid, §4, eerste lid, 1°, en §4, derde lid toe te voegen dat niet alleen de bandingfactor voor lopende projecten, maar ook de bandingfactor voor nieuwe projecten met een startdatum t.e.m. 31 december van dat kalenderjaar van toepassing zijn. Vanaf 1 januari van het volgende kalenderjaar zijn dan zoals momenteel de nieuwe bandingfactoren van

toepassing voor nieuwe projecten met startdatum vanaf 1 januari zoals die bepaald werden in het rapport van 30 juni voorafgaand.

Momenteel worden de onrendabele toppen conform artikel 7.1.4/1, §4, derde lid van het Energiedecreet enkel geactualiseerd 1) afhankelijk van de elektriciteitsprijs en 2) wanneer in de methodiek voor een projectcategorie geen brandstofkosten van toepassing zijn. De vennootschapsbelasting is evenwel één van de criteria die voorkomt in de door de Vlaamse Regering vastgestelde berekeningsmethodiek die door het Vlaams Energieagentschap moet worden gehanteerd in het kader van de berekening van de onrendabele toppen. Deze belasting is thans op het federale niveau onderhevig aan een verschuiving en aanpassing van de tariefstructuur, zodat dit een invloed kan hebben op de berekening van de onrendabele toppen. Daarom wordt voorgesteld om ook dit element aan actualisatie te onderwerpen. Hierdoor is echter ook een parallelle aanpassing van de bijlagen van het Energiebesluit, waarin de voormelde berekeningsmethodiek is vervat, nodig. Uiteraard dient dit enkel worden toegepast in een jaar dat een wijziging aan de vennootschapsbelasting van toepassing wordt: het heeft immers weinig zin om bij ongewijzigde toestand het Vlaams Energieagentschap te belasten met maken van dergelijke berekeningen.

Tot slot worden een aantal kleine aanpassingen en verduidelijkingen aangebracht aan artikel 7.1.4/1 van het Energiedecreet met het oog op het nader aansluiten qua terminologie en bewoordingen van deze bepalingen versus de in titel VI, hoofdstuk II/1 van het Energiebesluit vastgestelde procedures.

Artikel 26 en artikel 27

Conform artikel 7.1.6, §2, eerste lid en 7.1.7, §2, eerste lid van het Energiedecreet brengen de netbeheerders op regelmatige tijdstippen de groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten die aan hen werden overgedragen op de markt om de kosten die verbonden zijn aan deze opkoopverplichting (deels) te recupereren zodat hierdoor de nettarieven niet overmatig moeten worden belast. De VREG zorgt hierbij voor de transparantie en de regulariteit van de verkoop van die certificaten door de netbeheerders. De gewestelijke energieregulator dwingt hun hierbij echter dit op gezette tijden meermaals per jaar te doen, zelfs al zijn de marktcondities hiervoor op dat moment niet voordelig. Daarom wordt voorgesteld om de netbeheerders meer flexibiliteit te bieden door de woorden "op regelmatige tijdstippen" te vervangen door de woorden "minstens éénmaal per jaar". Dit houdt in dat iedere netbeheerder minstens éénmaal per jaar certificaten moet verkopen maar dat de exacte timing en het exact aantal "batches" dat wordt verkocht aan de appreciatie van de netbeheerder in kwestie wordt overgelaten.

Artikel 28

Dit artikel betreft de versteviging van de rechtsgrond van de "Supercap" in artikel 7.1.10, §3/1 van het Energiedecreet met betrekking tot het doorvoeren van een verrekening van de op het federale niveau vastgestelde gelijkaardige kost:

- Van het aan de Vlaamse overheid verschuldigde bedrag wordt het door de federale overheid vastgestelde op ondernemingsniveau of vestigingsniveau in het vorige jaar door die onderneming of vestiging verschuldigde en betaalde bedrag van de door financieringssteun voor hernieuwbare energie op federaal niveau ontstane kosten afgetrokken, met een plafond van een door de Vlaamse Regering bepaald percentage van het in het vorige jaar in totaal verschuldigde bedrag als gevolg van de Vlaamse "supercap"-regeling. Het verschuldigde bedrag als gevolg van de Vlaamse "supercap"-regeling is de 4% of 0,5% van de bruto toegevoegde waarde van de onderneming of vestiging in euro. Deze aftrekregeling geldt enkel voor aanvragen ingediend vanaf 2019, en op voorwaarde dat een gelijkaardige staatsteunconforme (cfr. EEAG¹³) beperkingsregeling als deze Vlaamse ook op het federaal niveau bestaat.

¹³ Richtsnoeren staatssteun ten behoeve van milieubescherming en energie 2014-2020

De reden waarom deze aftrek van de federale kost in jaar N pas via de aanvraag ingediend in jaar N+1 gebeurt zit in de fundamentele verschillen van enerzijds de Vlaamse en anderzijds de federale financieringsregeling. De federale regeling is immers gebaseerd op een op kilowattuur gebaseerde heffing die in jaar N zelf wordt geïnd, en die tot een bepaald bedrag wordt geplafonneerd, terwijl de gewestelijke regeling gelinkt is aan een certificatenverplichting die niet exact de kalenderjaren volgt (1 april N-1 tot 31 maart N, waarbij N-1 voor het baseren van de quotumplichtige afnames het referentiejaar is). Op het moment dat de aanvraag bij het Vlaams Energieagentschap (uiterlijk op 15 juli N-1) wordt ingediend, zijn de meest actuele federale gegevens immers maar die van het vorige kalenderjaar.

- Indien een onderneming of vestigingseenheid in jaar N-1 gebruik maakte van de mogelijkheid om conform deze regeling het op ondernemings- of vestigingsniveau verschuldigde bedrag van de door financieringssteun voor hernieuwbare energie ontstane kosten te beperken, en zij dient in het jaar N geen nieuwe aanvraag in (bv. onderneming of vestiging voldoet niet langer aan de voorwaarden, of men maakt de keuze om er geen gebruik van te maken), dan kan zij een bedrag ter grootte van het door de federale overheid vastgestelde op ondernemingsniveau of vestigingsniveau in het jaar N-1 door die onderneming of vestiging verschuldigde en betaalde bedrag van de door financieringssteun voor hernieuwbare energie op federaal niveau ontstane kosten, met een plafond van een door de Vlaamse Regering bepaald percentage van het in het jaar N-1 verschuldigde bedrag als gevolg van de Vlaamse "supercap"-regeling, aan het Vlaamse Gewest terugvragen. Ook deze regeling geldt enkel wanneer en voor zover er op het federale niveau een gelijkaardige "supercap"-regeling bestaat.

Artikel 29 en artikel 30

Voor de bouw en de aanleg van bepaalde hernieuwbare energie-installaties dient de projectontwikkelaar om praktische redenen vaak te kunnen beschikken over bepaalde kadastrale gegevens. Uit de praktijk blijkt dat de verschillende regionale afdelingen van het kadaster er verschillende werkwijzen op nahouden. Sommigen geven de gegevens gratis vrij, andere afdelingen doen dat helemaal niet. Bovendien wordt soms nog een onderscheid gemaakt tussen de verschillende ontwikkelaars. Bijkomend stelt de privacycommissie hieromtrent dat er een aantal problemen zijn om een dergelijke toegang te verkrijgen, waaronder het feit dat nog niet voldoende is opgenomen in regelgeving dat de aanleg van dergelijke installaties van maatschappelijk belang is.

Deze bepaling heeft dan ook niet tot doel om rechtstreeks in te grijpen in de werking van het kadaster of om in dit kader regels te maken aangaande de verwerking van persoonsgegevens, maar heeft tot doel om - ten einde o.a. de voormelde problemen te vermijden en een "level playing field" te creëren - in het Energiedecreet op te nemen dat onverminderd enige andersluidende bepaling de bouw en de aanleg, met inbegrip van de bijbehorende infrastructuur, van productie-installaties voor warmte-krachtkoppeling en hernieuwbare energie, in ieder geval windturbines, principieel wordt beschouwd als zijnde van maatschappelijk belang. Het feit dat dit van maatschappelijk belang wordt geacht, zal vervolgens als een kapstok kunnen dienen om voor de toepassing in de sectorale regelgevingen te worden meegenomen (bijv. in het kader van informatie-aanvragen zoals kadastrale gegevens).

De Vlaamse Regering kan echter nadere voorwaarden vastleggen waaraan het vermogen van een dergelijke productie-installatie moet voldoen om als van maatschappelijk belang zijnde te worden beschouwd. Op die manier kan de Vlaamse Regering een afweging maken met betrekking tot de grootte van de installatie (bv. heel kleinschalige zonne-energie-installatie uitsluiten) in relatie tot het maatschappelijk belang.

Artikel 31 tot en met artikel 32

Deze artikelen vervangen in de artikelen 8.2.2, 8.3.1/1 en 8.4.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 de term "lokale entiteit", zoals voor de Zesde Staatshervorming van toepassing ten tijde van het FRGE, door de reeds in het Energiebesluit van 19 november 2010 gebruikte, en thans door artikel 2 ook decretaal gedefinieerde, term "energiehuis".

Artikel 34 tot en met artikel 37

Het is van belang om vooraf te herinneren aan de grote mate van autonomie waarbinnen de energiehuizen in het FRGE-verleden en tot op vandaag functioneren en de daaruit voortvloeiende grote diversiteit bij de energiehuizen onderling, zowel inzake de omvang van de werkingsbieden, de aard van de rechtspersoonlijkheid, de verschillende organisatiestructuren en (al dan niet aanwezige) samenwerkingsverbanden met partners, de werking, de klemtonen die gelegd worden, enz. Bij een hervorming is het dus van belang rekening te houden met de lokale eigenheid en autonomie en moet aan de energiehuizen voldoende ruimte gelaten worden om een werkwijze te ontwikkelen die tot de beoogde resultaten leidt. Tegelijkertijd zal worden gestreefd naar een maximale synergie met bijv. de in veel gemeenten al actieve woonloketten, en een meer doorgedreven afstemming met de takenpakketten van de energiesnoeiërs (energiescan type 2), de energieconsulenten voor gezinnen, en, rekening houdende met de uitkomst van het kerntakendebat, een aantal van de huidige taken van de netbeheerders.¹⁴

In het licht van het voorgaande wordt voorgesteld om met betrekking tot de energiehuizen de door het decreet van 14 februari 2014 opgeheven titel IX van het Energiedecreet van 8 mei 2009 te reactiveren. Hierbij zal worden voorzien in de decretale rechtsgrond om de energiehuizen ook met andere taken te belasten dan louter het verstrekken van energieleningen.

De Vlaamse Regering kan aan energiehuizen de volgende taken opdragen:

- 1° het als kredietbemiddelaar of kredietgever verstrekken van de leningen, vermeld in de artikelen 8.2.2, 8.3.1/1 en 8.4.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009;
- 2° het verlenen van advies over en het voeren van sensibiliserings- en communicatieacties over rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer of hernieuwbare energietechnologieën;
- 3° het bevorderen van het gebruik van energiezuinige producten, technieken, systemen of hernieuwbare energietechnologieën, inclusief begeleiding bij de uitvoering van werken en diensten bij huishoudelijke afnemers daaromtrent;
- 4° informatieverlening aan huishoudelijke afnemers aangaande de werking van de energiemarkt;
- 5° het optreden als uniek loket voor door de Vlaamse Regering door of krachtens dit decreet vastgestelde taken en opdrachten.

Niet-limitatieve voorbeelden van dergelijke taken zijn bijvoorbeeld:

- Het informeren en communiceren: gestructureerde basisinformatie aanbieden over gemeentelijke, provinciale, gewestelijke en federale energiebeleidsmaatregelen, premies en leningen, basisinformatie m.b.t. energetische renovatie.
- Het aanbieden van ondersteuning bij de V-test en indien relevant wijziging van energieleverancier, de aanvraag premies, de aanvraag van de energielening, het aanvragen en vergelijken van offertes, de interpretatie thermografische luchtfoto / info, enz...
- Het verstrekken en beheren van de energieleningen, alsmede de ontzorging en bijzondere begeleiding en ondersteuning voor de kwetsbare doelgroep bij uitvoering van werken, maar ook de ontzorging van bewoners met een energielening aangaande bij de financiële sector.
- Begeleiding en ondersteuning bij uitvoeren werken.
- ...

¹⁴ Zie ook de nota aan de Vlaamse Regering bij het besluit van de Vlaamse Regering van 19 mei 2017 tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de energiehuizen en de energieleningen (BS 6 juni 2017).

De Vlaamse Regering bepaalt de voorwaarden waaraan de energiehuizen voldoen om in het kader van de voormelde taken door het Vlaamse Gewest te worden aanvaard. Los van de door de Vlaamse Regering vastgestelde voorwaarden zal elk energiehuis ten einde te kunnen optreden als kredietbemiddelaar of kredietgever minstens aan de volgende voorwaarden moeten voldoen:

1° over rechtspersoonlijkheid beschikken;

2° over de nodige expertise en kritische capaciteit beschikken op technisch, juridisch, financieel en boekhoudkundig vlak;

3° kunnen werken volgens het derde investeerderprincipe en fungeren als lokale ESCO in het kader van de financiering van tussenkomsten voor de doelgroep;

4° de sociale begeleiding van de door de Vlaamse Regering vastgestelde doelgroep kunnen garanderen.

Met de term "aanvaard" wordt overigens niet bedoeld dat dit een erkenning wordt, maar dat iedere instantie die aan de door de decreetgever, en bij delegatie aan de door de Vlaamse Regering vastgelegde voorwaarden voldoet, als energiehuis kan optreden. Tot slot moet "aanvaard" ook worden gelezen in het licht van de concrete werking waarbij tussen het energiehuis en de bevoegde minister een samenwerkingsovereenkomst wordt afgesloten.

De voormelde expliciete voorwaarden zijn momenteel opgenomen in de in artikel 1.1.1 van het Energiebesluit van 19 november 2010 gehanteerde definitie van "energiehuis" en worden thans decretaal ingebed.

Tot slot kan de Vlaamse Regering in het kader van de aan de energiehuizen opgedragen taken de medewerking van de gemeenten en de openbare centra voor maatschappelijk welzijn opleggen. De Vlaamse Regering bepaalt de vorm waaruit die medewerking zal bestaan. Deze bepaling wordt ingevoerd ten einde tegemoet te komen aan opmerkingen van de Raad van State die in een aantal adviezen (bijv. advies nr. 60.532/3 en nr. 61.054/3) reeds aanhaalde dat er mogelijk onvoldoende rechtsgrond is om *actieve* medewerking aan de gemeenten en OCMW's op te leggen.

Artikel 38

Momenteel komen enkel de in artikel 10.1.3, §1, tweede lid van het Energiedecreet limitatief opgelijste diploma's in aanmerking om de taak van verslaggever uit te oefenen. Via deze bepaling wordt de Vlaamse Regering de mogelijkheid geboden om deze lijst uit te breiden met conform het decreet van 30 april 2009 betreffende de kwalificatiestructuur erkende beroepskwalificaties. Het decreet van 30 april 2009 (artikel 12) bepaalt immers dat de Vlaamse Regering op basis van een erkenningsadvies van het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) beslist over de erkenning van een beroepskwalificatie, wat ze overigens op 27 oktober 2017 m.b.t. EPB-verslaggevers ook deed. Een beroepskwalificatie is immers een afgerond en ingeschaald geheel van competenties waarmee een beroep kan worden uitgeoefend.

Artikel 39

Momenteel biedt het Energiedecreet in artikel 11.1.5, derde lid enkel een rechtsgrond voor het opleggen van een erkenningsregeling voor kwaliteitsorganisaties voor werken met betrekking tot de energieprestatieregelgeving. Met dit nieuwe artikel wordt deze bestaande rechtsgrond uitgebreid, zodat ook in het kader van REG-premies of andere verplichtingen een erkenningsregeling voor kwaliteitsorganisaties kan opgelegd worden (bijvoorbeeld bij de premies voor spouwmuur- of buitenmuurisolatie). Op deze wijze wordt voorkomen dat, net zoals eerder in het kader van de energieprestatieregelgeving het geval was, de Raad van State bij de concrete uitwerking opmerkt dat de reeds bestaande rechtsgrond (artikel 10.1.3 en 10.1.5) onvoldoende is.

Artikel 40

Conform artikel 11.1.8 §1 van het Energiedecreet moet de EPB-aangifte worden ingediend uiterlijk zes maanden na de eerste van de volgende twee data:

- datum van de ingebruikname;
- datum van het beëindigen van de vergunningsplichtige werken van het gebouw(deel) én zeker binnen de vijf jaar na het verlenen van de stedenbouwkundige vergunning of het neerleggen van de melding.

Voor een woning die verbouwd wordt, is de datum van ingebruikname in veel gevallen niet vast te stellen op basis van domicilie, maar is ook het moment van het beëindigen van de vergunningsplichtige werken van het gebouw voor de overheid ongekend. Bij een renovatie is er namelijk al een fysieke woning, die mogelijks al bewoond is en/of bewoond blijft tijdens de werken.

Daarnaast gelden er bij een renovatie enkel eisen op de uitgevoerde werken, waar bij een nieuwbouw uiteraard eisen gelden op het volledige, nieuwe geheel. Indien de renovatie gefaseerd wordt uitgevoerd en tussentijds in gebruik wordt genomen, zorgt dit ervoor dat de EPB-aangifte moet ingediend worden binnen de zes maanden. De EPB-aangifte moet dan gebeuren volgens de as-built toestand van dat moment en dus enkel voor de werken die werden uitgevoerd tot op dat moment. Op die manier is het mogelijk dat bepaalde vergunningsplichtige werken die in een latere fase nog worden uitgevoerd zich kunnen onttrekken aan de energieprestatie-eisen.

Het gaat dan bijvoorbeeld om de na-isolatie van constructiedelen of de vervanging van installaties.

Bij een renovatie is de aard van de werken en het eisenpakket ook afhankelijk van de isolatiegraad en het al dan niet vervangen van die installaties. Het onderscheid tussen een gewone renovatie met installatie-eisen en een ingrijpende energetische renovatie is hier namelijk op gebaseerd.

Het is dan ook, voorafgaand aan de werken, moeilijk om te bepalen welke aard van de werken van toepassing is. Volgens de vergunning betreft het mogelijks een ingrijpende energetische renovatie, maar indien bepaalde werken pas na ingebruikname worden uitgevoerd (zoals na-isolatie of het vervangen van een opwekker), worden de werken niet langer beschouwd als een ingrijpende energetische renovatie, maar als een 'gewone' renovatie, met een minder streng eisenpakket, maar ook met minder ondersteunende maatregelen. Dit creëert onzekerheid voor zowel bouwheren, architecten, als EPB-verslaggevers.

Er wordt daarom voorgesteld de indieningstermijn voor alle renovaties vast te leggen op vijf jaar na het verlenen van de stedenbouwkundige vergunning of het neerleggen van de melding. Het voorstel impliceert dus het schrappen van de overige twee vaststellingsdata (ingebruikname en einde van de vergunningsplichtige werken).

Op die manier zou de onduidelijkheid over de aard van de werken en de al dan niet uitgevoerde maatregelen worden weggenomen. Dit zeker voor gefaseerde vergunningen en verbouwingen waarbij de bestaande en functionele woning al in de loop van het project in gebruik wordt genomen.

Wat de indieningstermijn bij nieuwbouw betreft, maakte de Vlaamse ombudsman de opmerking in zijn jaarverslag 2017 dat de termijn van zes maanden volgens hem voor een bepaalde categorie van nieuwbouwers te kort is. Het gaat om de situatie van een beperkt aantal nieuwbouwers die gedurende de loop van de nieuwbouwwerken het nog niet volledig afgewerkte pand reeds betrekken en er zich domiciliëren waardoor de indieningstermijn begint te lopen.

Het feit dat een aantal bouwers in geval van een nieuwbouw reeds een onafgewerkte woning betrekken en er zich domiciliëren, waardoor de termijn om de EPB-aangifte in te dienen begint te lopen en men de woning niet tijdig afgewerkt krijgt om een tijdige aangifte in te dienen, betreft eerder een uitzonderingssituatie. De indieningstermijn van de EPB-aangifte kan echter niet enkel voor één welbepaalde categorie nieuwbouwers worden aangepast aangezien dit een ongelijke behandeling betekent ten aanzien van de andere nieuwbouwers. Een aanpassing van de indieningstermijn voor nieuwbouw moet dan ook uniform zijn voor alle nieuwbouwdossiers. Het gelijk trekken van de indieningstermijn voor nieuwbouw met die van renovaties (zie supra) brengt echter een aantal nadelen met zich mee.

De gemiddelde doorlooptijd van het moment van het verkrijgen van de vergunning tot aan de ingebruikname is bij nieuwbouw ongeveer 18 maanden. Conform artikel 11.1.6 van het Energiedecreet evalueert de Vlaamse Regering minstens om de twee jaar de EPB-eisen, rekening houdende met het kostenoptimale niveau van het peil van primair energieverbruik, en de berekeningsmethodiek. Hiervoor zijn dus goede, actuele en statistische relevante gegevens noodzakelijk en die worden geput uit de ingediende EPB-aangiftes. Aangezien een indieningstermijn van vijf jaar volgende op de vergunning heel lang is, zal dat dan ook als effect hebben dat de facto daardoor alle EPB-aangiftes bij nieuwbouw later zullen worden ingediend ("no hurry, no worry"). Hierdoor zal het Gewest qua nieuwbouw naar de toekomst toe pas veel later over statistische gegevens m.b.t. het nieuwbouw patrimonium gaan beschikken. Met een vijfjaren termijn zal dan ook niet langer goede, actuele en statistische relevante gegevens beschikbaar zijn, wat voor de op grond van artikel 11.1.6 van het Energiedecreet verplichte tweejaarlijkse beleidsevaluaties op termijn ook een groter en groter probleem zou worden.

De vraag kan bijkomend worden gesteld of er dan nog een redelijke handhavingstermijn is. Als de termijn voor indienen van de EPB-aangifte ook bij nieuwbouw wordt opgetrokken naar 5 jaar, houdt dat voor nieuwbouw in dat het Vlaams Energieagentschap conform artikel 13.4.5, §5 van het Energiedecreet pas kan beginnen te handhaven na het verstrijken van die termijn. Dit kan dan als effect hebben dat die persoon er al jarenlang lang woont, of zelfs niet meer woont...

Dit laatste kan dan op zijn beurt problemen generen m.b.t. beschikbaarheid van bewijsstukken voor de opmaak van de EPB-aangifte. Het verlengen van die indieningstermijn heeft dan ook een "pervers effect" in de zin dat hoe langer deze termijn is, hoe groter het risico is dat de eigenaar van een dergelijk gebouw inmiddels verandert. Het Vlaams Energieagentschap werd in het verleden reeds meermaals geconfronteerd met gevallen waar (bv. ten gevolge van echtscheiding, verkoop, overlijden, enz.) het gebouw in kwestie werd vervreemd na het moment van de ingebruikname maar alvorens de EPB-aangifte werd ingediend, wat om evidente redenen voor de aangifteplichtige problematisch is (toegang tot gebouw, documenten,...) om de EPB-aangifte nog (inhoudelijk) correct te kunnen indienen. Het verlengen van de indieningstermijn zal tot gevolg hebben dat dergelijke gevallen – en dus ook de klachten daaromtrent – juist zullen toenemen.

De Vlaamse Ombudsman haalt terecht aan dat de indieningstermijn van zes maanden voor een aantal bouwers te krap is. Om de door de ombudsman aangehaalde inhoudelijk redenen kan dan ook worden ingestemd met een verlenging van de indieningstermijn met een billijke en redelijke termijn. Om de voormelde redenen wordt voorgesteld de indieningstermijn bij nieuwbouw te verlengen van zes maanden naar twaalf maanden, wat overigens bij de opstart van de energieprestatieregelgeving in 2006 de als overgangsbepaling geldende indieningstermijn was.

Artikel 41

Thans dient enkel het op het energieprestatiecertificaat vermelde kengetal alsmede de unieke code van het energieprestatiecertificaat of het adres van het gebouw worden vermeld in alle commerciële advertenties voor de verkoop of verhuur van een gebouw dat over een energieprestatiecertificaat dient te beschikken. Via dit artikel wordt hieraan het "label"

toegevoegd. Dit betekent echter niet dat gelet op de tienjarige levensduur van dergelijke certificaten "oude" energieprestatiecertificaten die nog niet over een label beschikken, ook aan deze verplichting moeten voldoen.

Artikel 42 en artikel 43

Deze artikelen maken mogelijk om de gemeenschappelijke informatie van een appartementsgebouw te hergebruiken voor elk nieuw energieprestatiecertificaat van een individueel appartement van dat gebouw. Het hergebruik van de gemeenschappelijke gegevens leidt tot efficiëntiewinsten.

Artikel 44 tot en met artikel 45

Deze artikelen creëren voor de Vlaamse Regering een decretaal kader waardoor het wordt mogelijk gemaakt om woningeigenaars een persoonlijk renovatieadvies aan te bieden en dit renovatieadvies op te slaan op een databank. Door de aangemaakte renovatieadviezen op te slaan op een databank kan een eigenaar na een onderbreking opnieuw verder werken aan zijn persoonlijk renovatieadvies. In tegenstelling tot het EPC is het renovatieadvies persoonlijk en wordt het renovatieadvies bij een verkoop niet overgedragen aan de nieuwe eigenaar. De databank kan gebruikt worden om op een geanonimiseerde wijze het gebruik en tendensen van het renovatieadvies te monitoren.

Artikel 46, 1°, 3° en 5°

De toezichtsbevoegdheden van de VREG, als vermeld in titel XIII, hoofdstuk I van het Energiedecreet, worden versterkt zodat de energieregulator naar de toekomst toe in het kader van het energierecht ook expliciet toezichtsbevoegdheden heeft t.a.v. ondernemingen waarin de netbeheerders of de werkmaatschappij hetzij rechtstreeks, hetzij onrechtstreeks in participeren (bv. Atrias).

Artikel 46, 4°, artikel 47, en artikel 48

Artikel 13.1.2, artikel 13.1.4, artikel 13.1.5 en artikel 13.1.7 van het Energiedecreet wordt gewijzigd zodat niet enkel de "bewoner" schriftelijke toestemming tot betreding van het gebouw kan geven, maar ook een "daartoe gemachtigde persoon". Dit geeft enige flexibiliteit, maar is ook van belang in geval het gebouw geen bewoner heeft.

Artikel 51 en artikel 63

Conform artikel 13.3.1, §4 van het Energiedecreet kan tegen een beslissing van de VREG houdend het opleggen van een administratieve geldboete beroep worden ingediend bij de rechtbank van eerste aanleg. Deze bepaling dateert nog uit de tijd het volgens de rechtspraak noodzakelijk dat de rechter in beroep over dezelfde bevoegdheden beschikte als degene die de beslissing tot opleggen van de boete nam. Daarom werd voor wat het opleggen van een administratieve geldboete door de VREG betreft - waar appreciatiebevoegdheid bestaat - de rechtbank van eerste aanleg bevoegd gemaakt. In 2009 heeft het Hof van Cassatie (Cass. C.09.0019.N, 15 oktober 2009) echter een attributieconflict beslecht in een zaak alwaar de Raad van State zich onbevoegd had verklaard in een rechtszaak tegen het opleggen van een administratieve geldboete door het Brussels Instituut voor Milieubeheer (BIM). Het Hof van Cassatie stelde echter dat dit wel degelijk tot de bevoegdheid van de Raad van State behoort in het kader van diens algemene (subsidiare) bevoegdheid om te beoordelen of een maatregel van de overheid al dan niet genomen is met machtsoverschrijding. Het Hof van Cassatie oordeelde in verenigde kamers echter dat, uitgezonderd met betrekking tot de vrijheidsberoving, noch het EVRM noch de Grondwet bepalen dat administratieve sancties

uitsluitend moeten worden beoordeeld door de rechterlijke macht. Het volstaat volgens het Hof van Cassatie echter dat de overtreder beschikt over een volwaardig juridictioneel beroep. Tenzij een specifieke wets- of decreetsbepaling de bevoegdheid aan de Raad van State onttrekt, kan deze volgens het Hof steeds in toepassing van zijn algemene bevoegdheid beoordelen of een maatregel van de overheid al dan niet genomen is met machtsoverschrijding. Het Hof verduidelijkt verder dat in het kader van het objectief contentieux de Raad van State kan nagaan of de individuele maatregel een wettelijke grondslag heeft en of zij op haar evenredigheid kan worden getoetst door een rechter, en dat de Raad, zo de overtreder die mogelijkheid niet heeft, die individuele maatregel op grond van machtsoverschrijding kan vernietigen.¹⁵

Omdat men bij de Raad van State over een volwaardig juridictioneel beroep tegen de door de VREG opgelegde administratieve geldboetes beschikt, is de originele reden om de bevoegdheid met betrekking tot administratieve geldboetes bij de gewone hoven en rechtbank te leggen, ondergraven. Beslissingen van de VREG betreffende het opleggen van een administratieve geldboete zijn zodoende – tenzij een expliciete decretale bepaling die bevoegdheid aan de Raad onttrekt – conform de modaliteiten van de gecoördineerde wetten op de Raad van State onderworpen aan het rechterlijk toezicht van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Er wordt dan ook voorgesteld om, naar analogie met wat eerder al aangaande sommige door het Vlaams Energieagentschap opgelegde boetes via het decreet van 27 november 2015 geschiedde¹⁶, te conformeren aan deze nieuwe rechtspraak zodat enerzijds niet langer een beroep moet worden gedaan op de impliciete bevoegdheden om af te wijken van de algemene regel dat de Raad bevoegd is, en anderzijds om op die manier alle beroepen tegen beslissingen van de VREG aan een zelfde rechter te onderwerpen in plaats van het versnipperd patroon dat thans bestaat. Het bijkomende voordeel is trouwens dat de Raad vandaag de dag sneller uitspraak doet dan de gewone hoven en rechtbanken.

Enerzijds volgt uit artikel 14, § 1, eerste lid, 1°, van de wetten op de Raad van State dat, indien een geschil niet bij de wet aan een ander rechtscollege wordt toegekend, de afdeling Bestuursrechtspraak uitspraak doet bij wijze van arresten, over de beroepen tot nietigverklaring wegens overtreding van hetzij substantiële, hetzij op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen, overschrijding of afwending van macht, ingesteld tegen de akten en reglementen van de onderscheiden administratieve overheden. Anderzijds stelt de Raad zich de vraag of dat - gelet op de bijzondere plaats die de VREG als autonome dienst met rechtspersoonlijkheid die onder toezicht staat van het Vlaams Parlement inneemt – ook in zo een geval van toepassing is. Conform artikel 14, § 1, eerste lid, 2°, is de afdeling Bestuursrechtspraak weliswaar ook bevoegd voor beroepen tot nietigverklaring tegen akten en reglementen van wetgevende vergaderingen en hun organen, maar die bevoegdheid is beperkt tot beroepen "met betrekking tot overheidsopdrachten en leden van hun personeel, evenals de aanwerving, de aanwijzing, de benoeming in een openbaar ambt of de maatregelen die een tuchtkarakter vertonen".

De vraag is in hoeverre de energieregulator moet worden beschouwd als een 'orgaan' van het Vlaams Parlement. In tegenstelling tot echte organen zoals de (Vlaamse) ombudsdienst, dat overigens expliciet ook in dat artikel 14, §1, eerste lid, 2°, wordt vermeld, beschikt de VREG immers over eigen rechtspersoonlijkheid op grond van het Energiedecreet. Zij is dan ook geen orgaan maar een onafhankelijke instelling, die weliswaar onder het toezicht staat van het Parlement maar omwille van die rechtspersoonlijkheid en Europeesrechtelijk vereiste onafhankelijkheid er geen orgaan van is. Haar taakstelling en bevoegdheden leunen dan ook eerder aan bij die van een administratieve overheid met een *sui generis* statuut en een zeer hoge mate van onafhankelijkheid.

¹⁵ Zie over deze problematiek in de rechtsleer bvb. B. DELVAUX & F. DEWAELE, "Van windstilte tot zonnestorm: een overzicht van tien jaar Vlaams groenestroombeleid", 339-340, in K. DEKETELEAERE & B. DELVAUX (ed.), *Jaarboek energierecht 2010*, Antwerpen, Intersentia, 2011, 339-440 p.; F. DEWAELE, "Taken en aansprakelijkheden van "verslaggevers" in het kader van de Vlaamse, Waalse en Brusselse energieprestatieregelgevingen: plus ça change, plus c'est la même chose?", *TBO* 2014/4, 175. Voor een negatieve kritiek op dit arrest zie S. BOULLART, "De oplossing van conflicten van attributie door het Hof van Cassatie, *RABG*, 2013/17, 1178-1185, noot onder het voormelde arrest.

¹⁶ Zie voor de omstandigere toelichting Parl. St. Vlaams Parlement (2014-2015), St. 461-1, p. 40-43.

Gevolg gevende aan het advies van de Raad van State wordt expliciet bepaald dat die instantie bevoegd is. De bevoegdheid om geschillen toe te wijzen aan de Raad van State komt overeenkomstig artikel 160, eerste lid, van de Grondwet toe aan de federale wetgever. Niettemin kan worden aanvaard dat de decreetgever met toepassing van de impliciete bevoegdheden (artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980) de Raad van State bevoegd maakt voor de betrokken geschillen mits dit noodzakelijk is, de geregelde materie zich leent tot differentiatie, en de weerslag op de aan de federale wetgever voorbehouden bevoegdheid marginaal is.

Deze regel is noodzakelijk ten einde een onduidelijkheid met betrekking tot het *sui generis* karakter van de VREG met betrekking tot rechtsbescherming op te lossen. De federale regelgever heeft immers bij het vaststellen van de bevoegdheid van de Raad van State geen rekening gehouden met het feit dat een rechtspersoon met een dergelijke *sui generis* statuut zou worden opgericht. Ook de Raad van State wijst in haar advies expliciet op het feit dat een dergelijke regeling haar noodzakelijk lijkt. De maatregel heeft door zijn aard echter een marginale weerslag: enkel de bevoegde rechter wordt aangewezen maar procesrechtelijk worden de federale regels aangaande procedures bij de Raad van State onverlet gelaten. Tot slot gaat het om een situatie die specifiek en eigen is aan het Vlaamse Gewest zodat de materie zich bij uitstek leent tot een gedifferentieerde regeling: er is immers geen behoefte tot uniformiteit over het hele Belgische grondgebied.

Het beroep moet op straffe van verval worden ingediend binnen een termijn van zestig dagen vanaf de kennisgeving van de beslissing tot opleggen van een administratieve geldboete. Het beroep heeft geen schorsende werking, zodat de betalingstermijn blijft lopen en ook hangende het jurisdictioneel beroep kan worden uitgevoerd. Dit zijn met andere woorden de standaardgevolgen omtrent een administratief beroep bij de Raad van State. Het staat de betrokkene echter vrij een vordering tot schorsing in te dienen op basis van artikel 17 van de Gecoördineerde wetten op de Raad van State.

Deze wijziging houdt echter ook in dat in artikel 569 van het Gerechtelijk Wetboek het bij decreet specifiek wat het Vlaamse Gewest betreft ingevoegde punt 33°, waardoor de bevoegdheid aangaande betwistingen m.b.t. de door de VREG opgelegde sanctie aan de rechtbank van eerste aanleg werd toegewezen, terug wordt opgeheven.

Aangezien het niet de bedoeling is dat lopende rechtszaken worden beïnvloed of lopende beroepstermijnen worden doorkruist, wordt echter tevens bepaald dat deze bepalingen pas voor het eerst van toepassing zijn op beslissingen die door de VREG worden genomen vanaf de inwerkingtreding van deze wijzigingen.

Artikel 52

Conform artikel 13.3.2 van het Energiedecreet heeft de VREG de bevoegdheid om een algemene administratieve geldboete op te leggen die maximaal 3% van de omzet of 2.000.000 euro mag bedragen, wanneer dat laatste bedrag lager is. Die absolute limiet van 2.000.000 euro, die bovenop de limiet van 3% komt, zorgt voor zeer lage boetes bij de marktpartijen. Dergelijke lage boetes kunnen onvoldoende dienen als afschrikkingsmiddel, zeker wanneer het gaat om een onderneming met een jaarlijkse omzet van meerdere honderden miljoenen euro. Het moet de bedoeling zijn van het percentage om kleine marktpartijen te beschermen tegen overdreven boetes, doch zonder in het geval van zeer lage omzet geen boete te kunnen opleggen. Voor natuurlijke personen is de omzet niet van toepassing, en geldt hoe dan ook het maximumbedrag. Tegelijkertijd echter moet de decretaal voorziene sanctie niet disproportioneel zijn. Een boete van 3% zal in bepaalde gevallen immers dermate hoog zijn dat deze nooit evenredig kan worden geacht. Daarom wordt voorgesteld om de maximale geldboete van 2.000.000 euro te verhogen tot 5.000.000 euro.

Artikel 53 en artikel 62

Via dit artikel worden een aantal verwijzingsfouten in artikel 13.4.7 en onvolkomenheden in de bijlage bij het Energiedecreet van 8 mei 2009 rechtgezet.

Artikel 54 tot en met artikel 56

De Vlaamse Regering kan regelluwe zones vaststellen waarbinnen in afwijking van de door of krachtens titel IV (de organisatie van de elektriciteits- en aardgasmarkt), titel IV/1 (de organisatie van de markt voor thermische energie), titel VII (hernieuwbare energie, WKK, REG), titel IX (EPB & EPC) vastgestelde bepalingen binnen een bepaald kader en binnen een beperkt geografische afgebakend gebied tijdelijk kan worden geëxperimenteerd met een andere toepassing van de door of krachtens het Energiedecreet vastgelegde regels. De Vlaamse Regering kan daarbij categorieën van regelgevende zones bepalen: gelet op de omvang en thema's van dit decreet kan een verschillende en/of thematische benadering immers nodig zijn. De Vlaamse Regering stelt de voorwaarden vast waaronder binnen een dergelijke regelluwe zone wordt opgetreden en bepaalt van welke bepalingen mag worden afgeweken.

Experimentregelgeving en regelluwe zones kunnen soms op gespannen voet staan met bepaalde rechtsbeginselen, zoals het gelijkheidsbeginsel. Doordat de experimentregelgeving en de regelluwe zones van toepassing zijn op specifieke situaties en doordat de toepasselijkheid van bepaalde decretale en reglementaire bepalingen kan worden uitgeschakeld, kan er per definitie een verschillende behandeling ontstaan tussen diegenen die wel aan die experimentregelgeving en regelluwe zones onderworpen zijn en diegenen die dat niet zijn. Die verschillende behandeling kan in sommige gevallen problematisch zijn en op gespannen voet staan met het gelijkheidsbeginsel. Maar zoals de Raad van State zelf terecht aanhaalde in haar recente advies nr. 63.130/3 kan de Raad van State dit pas toetsen in het kader van adviezen over concrete besluiten van de Vlaamse Regering waarbij experimentregelgeving en regelluwe zones worden opgezet.

Rechtszekerheid blijft echter een hoofdbekommernis bij deze oefening. Daarom dat slechts voor bepaalde thema's kan worden afgeweken. Aan bepaalde rechten (bijv. de door of krachtens titel VI van het Energiedecreet opgelegde sociale bescherming) zal niet kunnen worden getornd. Men zal verder uiteraard nog steeds de van toepassing zijnde Europese regels in zo een regelluwe zone moeten toepassen. Het *communautaire acquis* kan uiteraard niet worden uitgeschakeld, ook niet als/in een proeftuinopstelling, en dit omdat de Europese richtlijnen niet in zo een uitzonderingsmogelijkheid voorzien, maar doorgaans *erga omnes* toepassing kennen... het experimenteren met daaraan strijdige bepalingen lijkt dan ook niet verdragsconform te zijn. De Vlaamse Regering kan voor toepassing in deze regelluwe zones dan ook geen bepalingen aannemen of afwijkingen toestaan die strijdig zijn met de in Europese richtlijnen, verordeningen en besluiten opgenomen verplichtingen. Ook wordt het beleidsmatig niet wenselijk geacht om via regelluwe zones toch nog afwijkingen toe te staan op de activiteiten, vermeld in artikel 4.1.7 tot en met artikel 4.1.8/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, die de netbeheerders niet mogen uitvoeren.

Aangezien titel IV van het Energiedecreet ook betrekking heeft op zaken die onder de bevoegdheid van de autonome energieregulator vallen, wordt bijkomend bepaald dat wanneer een regelluwe zone betrekking heeft op regels die door of krachtens titel IV werden bepaald, de Vlaamse Regering hiervoor het advies van de VREG inwint.

De Vlaamse Regering legt de voorwaarden vast waaraan een project moet voldoen om in aanmerking te komen voor erkenning als regelluwe zone. Het is immers niet de bedoeling dat weinig concrete projecten of ideeën van deze regelluwe gebruik kunnen maken: projecten moeten een voldoende maturiteit hebben en voldoende breed gedragen zijn om in aanmerking te komen. Het is zeker niet de bedoeling om de zuiver lokale, individuele en kleinschalige problemen te vatten (*de minimis non curat lex*). De Vlaamse Regering legt de

procedure en de voorwaarden voor de aanvraag en voor de erkenning als regelluwe zone vast.

Aangezien in de eerste plaats (maar niet uitsluitend!) dergelijke regelluwe zones zullen worden aangevraagd door personen van buiten de Vlaamse administratie is het moeilijk thans reeds een voorspelling te maken over welke thema's exact het voorwerp kunnen uitmaken van een dergelijke aanvraag. Het antwoord op een dergelijke vraag veronderstelt dan ook dat men beschikt over een kristallen bol. Het is alleszins het prerogatief van de Vlaamse Regering om, ongeacht de beperkingen die door voormelde rechtsbeginselen worden opgelegd, steeds in concreto te oordelen of ze een voorstel überhaupt goedgunstig is of meent dat zo een afwijking juridisch en maatschappelijk gerechtvaardigd is. De hierna volgende voorbeelden zijn dan ook zeker niet limitatief en dienen met respect voor het voormelde prerogatief van de Regering worden gelezen:

- Wat titel VII betreft zou van de techniek van een regelluwe zone kunnen worden gebruik gemaakt voor een proefproject voor het invoeren van een tendersysteem (in casu bv. het instellen van een tenderprocedure van het recht op certificaten, alvorens zo een systeem algemeen wordt uitgerold) dat door de Europese Commissie in het kader van haar staatssteun bevoegdheden wordt aanbevolen.
- Wat titel XI, hoofdstuk I betreft kan de regelluwe zones eventueel worden gebruikt als proeftuin voor het doorvoeren van nieuwe technieken m.b.t. energieprestaties van gebouwen die niet in de standaardmethodieken zijn opgenomen. Uiteraard kan ook hier men niet ingaan tegen de regels die door de Europese Unie zijn opgelegd en gaat men minstens dezelfde prestaties en eisen moeten bekomen als wat als generieke regel is opgelegd

De Vlaamse Regering zal er voorts dienen op toe te zien dat de verleende afwijkingen steeds proportioneel zijn tot het nagestreefde doel, en zal rekening dienen te houden met de belangen van derden. Een voorbeeld hiervan kan zijn dat wanneer ook andere natuurlijke personen of rechtspersonen dan de aanvrager van de erkenning mogelijks gevolgen ondervinden van een erkenning als regelluwe zone, dan kan een aanvraag enkel worden ingediend mits toestemming van voormelde betrokkenen. Men denke aan bestaande afnemers op een warmtenet, bewoners van een gebouw,.... Het gaat hier uiteraard over een momentopname: personen die later aansluiten of bewonen kunnen immers de geïnformeerde keuze maken om al dan niet toe te treden. Op deze wijze wordt vermeden dat een onevenredige last wordt opgelegd aan derden.

De Vlaamse Regering legt de voorwaarden voor de schorsing of intrekking van de erkenning als regelluwe zone vast: wanneer de voorwaarden niet worden gerespecteerd, of wanneer blijkt dat het beoogde doel niet kan worden bereikt, dan kan aan de erkenning een einde worden gesteld.

Aangezien dergelijke proeftuinen ook als doel hebben om op basis van het innovatief karakter van het project ook voor de Vlaamse overheid/regelgever een leerproces en wetsevaluatie mogelijk te maken rapporteert de houder van de erkenning als regelluwe zone op regelmatige basis aan de Vlaamse overheid met betrekking tot de voortgang en resultaten van zijn project. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen met betrekking tot de vorm, de inhoud en de regelmaat van deze rapportering, en bij wie deze rapportering wordt ingediend.

Artikel 57 tot en met artikel 59

Deze artikelen voegt drie overgangsbepalingen in het Energiedecreet van 8 mei 2009 in. De overgangsbepalingen worden nader besproken onder respectievelijk artikel 7 en 10.

Artikel 61

De VREG maakte melding van een aantal problemen bij de implementatie van de Europese Netcode betreffende eisen voor de aansluiting van elektriciteitsproducenten op het net

(Verordening 2016/631/EU van de Commissie van 14 april 2016 – ook gekend als Requirements for Generators of "RfG") en vraagt om hieromtrent in de nodige rechtsgrond te voorzien zodat zij dit in hun technisch reglement kunnen ondervangen.

De NC RfG is een Europese verordening met technische vereisten waar alle nieuwe productie-installaties aan moeten voldoen. Artikel 4.2 van de netwerkcode RfG bepaalt dat elektriciteitsproductie-eenheden als bestaand moeten worden beschouwd als:

- de eenheid op de datum van inwerkingtreding van de verordening reeds op het net is aangesloten, of
- de eigenaar van de elektriciteitsproductie-installatie een definitief en bindend contract heeft gesloten voor de aankoop van het belangrijkste onderdeel van de productie-installatie binnen een tijdsbestek van twee jaar na de inwerkingtreding van deze verordening. De eigenaar van de elektriciteitsproductie-installatie stelt de relevante systeembeheerder en de relevante transmissienetbeheerder binnen een termijn van 30 maanden na de inwerkingtreding van deze verordening in kennis van het afsluiten van dit contract.

Bijgevolg moeten alle elektriciteitsproductie-eenheden die geen contract, als vermeld in artikel 4.2., gesloten hadden voor 17 mei 2018, gekwalificeerd worden als 'nieuw' en bijgevolg voldoen aan de nieuwe technische vereisten. Het voorstel voor Eisen voor Algemene Toepassing werd echter slechts ingediend door de netbeheerders op 17 mei 2018. De bevoegde, regulerende instanties nemen een beslissing tegen ten laatste 6 maanden later, d.i. 17 november 2018. Gezien de kortere bestelperiode voor elektriciteitsproductie-eenheden van het type A (maximaal productievermogen < 1MW) en type B (max productievermogen < 25 MW), kan dit ervoor zorgen dat potentiële investeringen in nieuwe elektriciteitsproductie-eenheden uitgesteld worden.

Gezien het belang van de 2020-doelstellingen voor Vlaanderen en gezien elektriciteitsproductie-eenheden van het Type A of B vaak hernieuwbare energiebronnen of kwalitatieve WKK's zijn, stelt de VREG voor om een overgangsmaatregel in te voeren voor elektriciteitsproductie-eenheden aangesloten op het elektriciteitsdistributienet. De regulator wil namelijk in het technisch reglement als overgangsmaatregel opnemen dat alle kleine productie-installaties die aangesloten worden op het distributienet (vermogen < 25 MW) pas vanaf mei 2019 moeten voldoen aan deze nieuwe vereisten in plaats van mei 2018. Belanghebbenden zoals Elia en de distributienetbeheerders zijn hiermee akkoord. Zowel in Frankrijk, als in Groot-Brittannië werd een gelijkaardige overgangsmaatregel voorzien dat elektriciteitsproductie-eenheden pas als nieuw worden beschouwd, indien zij aangesloten worden vanaf 19 mei 2019.

Artikel 4.2. van de netwerkcode RfG maakt immers deze overgangsregeling mogelijk. Dit stelt immers "Een lidstaat kan erin voorzien dat de regulerende instantie in gespecificeerde omstandigheden kan bepalen of de elektriciteitsproductie-eenheid als een bestaande productie-eenheid dan wel als een nieuwe productie-eenheid moet worden beschouwd". Om dit te kunnen opnemen in het Technisch Reglement is er echter nog een machtiging nodig van de lidstaat (Vlaams Gewest) aan de regulerende instantie (VREG) om dit te doen.

Naast de "RfG" is er ook de Europese Netcode voor aansluiting van verbruikers (Verordening 2016/1388/EU van de Commissie van 17 augustus 2016 – ook gekend als Demand Connection Code of "DCC"). De netwerkcode DCC is een Europese verordening met technische vereisten waaraan welbepaalde nieuwe verbruikersinstallaties moeten voldoen. Het gaat om transmissiegekoppelde verbruiks- en distributie-installaties, distributienetten (met inbegrip van gesloten distributienetten), en verbruikseenheden die door een verbruiksinstallatie of een gesloten distributienet worden gebruikt om diensten voor vraagsturing aan relevante netbeheerders en relevante transmissienetbeheerders te leveren.

Artikel 4.2 van de netwerkcode DCC bepaalt dat een transmissiegekoppelde verbruiksinstallatie, een transmissiegekoppelde distributie-installatie, een distributiesysteem of een verbruikseenheid die door een verbruiksinstallatie of een gesloten distributiesysteem wordt gebruikt of kan worden gebruikt om diensten voor vraagsturing aan een relevante

systeembeheerder of een relevante transmissienetbeheerder te leveren, als bestaand moeten worden beschouwd als:

- deze voorziening op de datum van inwerkingtreding van deze verordening reeds met het net is gekoppeld; of
- de eigenaar van de verbruiksinstallatie, de DSB (=distributiesysteembeheerders) of de GDSB (=gesloten distributiesysteem) een definitief en bindend contract heeft gesloten voor de aankoop van de belangrijkste verbruiksapparaten of de verbruikseenheid binnen een tijdsbestek van twee jaar na de inwerkingtreding van deze verordening. De eigenaar van de verbruiksinstallatie, de DSB of de GDSB stelt de relevante systeembeheerder en de relevante transmissienetbeheerder binnen een termijn van 30 maanden na de inwerkingtreding van deze verordening in kennis van de sluiting van dit contract

Bijgevolg moeten alle netten en installaties die onder het toepassingsgebied van de DCC vallen, en niet werden gekoppeld/aangesloten op het net op 7 september 2016, noch een contract, als vermeld in artikel 4.2, gesloten hadden voor 18 augustus 2018, gekwalificeerd worden als 'nieuw' en bijgevolg voldoen aan de nieuwe technische vereisten.

Artikel 4.2. van de netwerkcode DCC maakt hieromtrent echter eveneens, net als de netwerkcode RfG, een overgangsregeling mogelijk. Dit stelt immers "*Een lidstaat kan erin voorzien dat de regulerende instantie in gespecificeerde omstandigheden kan bepalen of de transmissiegekoppelde verbruiksinstallatie, de transmissiegekoppelde distributie-installatie, het distributiesysteem of de verbruikseenheid als bestaand dan wel als nieuw moet worden beschouwd.*"

Naar analogie met wat voorzien wordt voor de productie-installaties, wordt ook hiervoor de rechtsgrond geïntroduceerd die het de energieregulator mogelijk maakt om, als er gespecificeerde omstandigheden rijzen, bepaalde netten of installaties als bestaand, dan wel als nieuw te beschouwen.

Uiteraard dient deze overgangsmaatregel heel beperkt worden gelezen: het is enkel van toepassing in het kader van die netcodes. De catalogering door de VREG van een installatie als hetzij nieuw, hetzij bestaand is dan ook *niet* van toepassing op andere delen uit het gewestelijk energierecht (bv. in het kader van het verkrijgen van groenestroomcertificaten of warmte-krachtcertificaten).

Artikel 64

Dit artikel regelt de inwerkingtreding van dit decreet.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Financiën, Begroting en Energie

Bart TOMMELEIN